National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
L

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Second class mail registration number — 1089.

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 83 (3186) XXXIV aastakäik | Neljapäeval, 7. novembril 1985 — Thursday, November 7, 1985 | Üksiknumbri hind 70 centi

Nõukogude kaotused tõusvat 50.000-le

Islami Ühtsuse delegatsioon püüab pääseda ÜRO'sse

New Yorki saabus Afganistanis tegutseva seitsme suurema vastupanurühmituse ühendatud delegatsioon selleks, et esitada oma seisukohti Ühinenud Rahvaste Organisatsioonile ja rahvusvahelisele avalikule arvamusele.

Ingliskeelse nimega „The Islami Unity of Afghan Mujahideen" „Afgaani Muzhahidiinide Islami Ühitsus", nagu ühendatud delegatsioon ennast nimetab, on deklareerinud oma kindlameelsust mitte alistuda nõukogude okupatsioonile Afganistanis. Delegatsioon on teatanud oma kavatsusest alustada poliitilist ofensiivi Afganistani vastupanuliikumise ürituse edendamiseks ja tähelepanu pööramiseks oma väitele, et Afganistanis käimasoleval konfliktil on suuremad geopoliitilised implikatsioonid kui Liibanonil ja teistel rahvusvahelistel tülikolletel, mis on haaranud maailma massteabevahendite peamise huvi.

New Yorgis aset leidnud pressikonverentsil ütles delegatsiooni esindaja Gulbudin Hekmatyar, et nõukogude okupatsioon on keskse tähtsusega väidetud Moskva eesmärkidele,

sissepiirata Hiina, saavutada kontrolli Pärsia lahe piirkonna naftamaardlate üle ja „isegi ähvardada Indiat".

Hekmatyar lisas järgmist: „Me oleme seetõttu üllatunud rahvusvahelise ühiskonna ükskõiksusest nõukogude ohu suunas, mis heidab varju maailma rahule."

Raadio Vaba Euroopa — Vabadusraadio ÜRO korrespondent Jeff Endrst ütleb, et on lahtiseks küsimuseks, kas maailmaorganisatsioon võtab kuulda Afganistani muzhahidiinide apelli. Kõnesolev delegatsioon kohtus samal päeval Ühendriikide ÜRO saatkonna liikmetega ja kavatseb külastada teisi sõbralikke ÜRO saatkondi järgmiste päevade jooksul. Delegatsioon on otsimas toetust oma nõuandele, et Afganistani koht ÜRO's võetakse ära N. Liidu poolt ametisse seatud Babrak Karmal'i valitsuselt Kabulis ja antakse üle „Afgaani Muzhahidiinide Islami Ühtsusele".

New Yorki äsja saabunud delegatsioon on teinud ettepaneku, et ÜRO saadaks fakte kindlaks tegeva esinduse Afganisatani territooriumi sellele osale, mida muzhahidiinid nimetavad „vabastatuks" ja mis hõlmab nende väite kohaselt 90 protsenti riigi maa-alast.

Sarnane esindus näeks oma silmaga, mida delegatsioon nimetab nõukogude agressorite „barbaarsuseks ja äärmiseks halastamatuseks".

„Islami Ühtsuse" delegatsioon soovib ka seletada ÜRO's tegutsevatele diplomaatidele, et Afganistani rahvas, kes on võitlemas nõukogude sõjajõudude vastu ei ole kuigi heas arvamuses ÜRO egiidi all toimuvatest nn. lähestikus aset leidvatest läbirääkimistest Genfis, kus üritatakse leida poliitilist lahendust ka Afganistani konfliktile.

159-sa liikmesriigiga ÜRO Peaassamblee toetab suure enamusega muzhahidiinide nõuet, et nõukogude väeüksused peavad lahkuma selleks, et Afganistanis taastada rahu. Viimane kord, kui Peaassamblee hääletas selles keskses küsimuses oli häälte vahekord 119 poolt, 20 vastu ja 18 erapooletut resolutsiooni puhul, mis mõistis hukka N. Liidu sõjalist sekkumist Afganistanis. Ei ole ette näha, et see häälte vahekord muutuks kuigi palju siis, kui Afganistani küsimus tuleb jälle Peaassamblee ette hiljem käigusoleval istungjärgul. ÜRO korrespondendi arvates ei ole olemas peaaegu mingit võimalust, et Peaassamblee üritaks Afganistani kohta ära võtta Karmal'i rezhiimilt ja seda üle anda muzhahidiinide koalitsioonile, vähemalt mitte nii kaua, kui eelpool mainitud Genfis toimuvad läbirääkimised on ikka veel käimas.

„Islami Ühtsuse" rangeks seisukohaks on, et Afganistani konfliktki ainsateks tõelisteks vastaspoolteks on N. Liit ja Afganistani rahvas, keda esindab „Islami Ühtsus".

Viimase delegatsioon esitas nimetatud pressikonverentsil hinnangu olukorrast Afganistanis, mis erines muidugi teravalt pildist, mida üritas esile manada Karmal'i rezhiimi väilsminister Shah Mohammad Dost tema esinemisel ajakirjandusele New Yorgis.

„Islami Ühtsuse" esindajate väidete kohaselt on praegu Afganistanis 230.000 nõukogude sõjaväelast (milline hinnang ületab USA välisministeeriumi oma rohkem kui 100.000 mehe võrra), 4.000 tanki ja soomusmasinat ja 700 sõjalennukit ning helikopterit.

Delegatsioon ütles, et möödunud 56-e kuu jooksul on N. Liit kannatanud kaotusi, mis ulatuvad 50.000-le surnule ja haavatule ning 7.500-le tanki ja teiste sõjaliste veokiteni. Vastupanuliikumine on hävitanud 480 lennukit ja helikopterit.

Muzhahidiinide esindajad möönsid New Yorgis toimunud pressikonverentsil, et rohkem kui poolteist miljonit Afganistani elanikku on kaotanud oma elud kaua kestnud võitluses. Nad ütlesid, et sõja-

(Järg lk. 8)

Soome kirjanik karjalane Eeva Kilpi võttis osa kirjanike pidustusest Torontos ja oli külaliseks ka Arved Viirlaidi kodus. Pildil hõimukirjanikud vestlemas.

Foto: Vaba Eestlane

Simas Kudirka püüab olla abiks

Ukrainlasest meremehe juhtum laieneb

LOS ANGELESES (telefoni teel) — Ukrainlasest meremees Miroslav Medvid, hüppas New Orleans'i sadamas nõukogude viljalaevalt „Marssal Konev'ilt" vette ja ujus kaldale, kust ameeriklased tahtsid teda tagasi laevale viia. Teel hüppas mees uuesti vette, et kaldale ujuda, püüti uuesti kinni ameeriklaste poolt ja toimetati laevale.

Kui ameeriklased teisel päeval taipasid milles küsimus, pandi laeva lahkumine seisma ja USA ametivõimud kohtusid uuesti mehega. Küsiti kas ta tahtis USA-s asüüli saada. Sellele mees vastas eitavalt.

Nagu hiljem siiski selgus oli küsimus vääriti arusaamisest. Ukrainlane oli arvanud, et asüüli andmine tähendab vaimuhaiglasse panekut.

USA's asuv ukraina advokaat on hakanud asja selgitama, lootes et mehele antakse võimalus USA'sse pääsemiseks. USA ametivõimud olid temaga uuesti kohanud ja ameerika arstid, kes teda üle vaatasid olid märganud, et mehe käsivarrel olid armid, nagu oleks mees tahtnud enesel veresooned läbi lõigata.

Balti Vabadusliit korraldas Los Angeleses pressikonverentsi, kus samasuguse väljaandmise tragöödia läbi teinud leedulane Simas Kudirka lubas ukrainlast aidata. Los Angeleses oli möödunud esmaspäeval korraldamisel demonstratsioon,

on võetud kontakti paljude Kongressi liikmetega, et teha selgeks kas USA's on olemas sellekohane seadus, et ärahüpata soovija venelastele tagasi loovutatakse.

Ametivõimud on samal ajal olukorda selgitanud. Laev on olnud sadamas, oodates tulemusi Medvidi teistkordsest ülekuulamisest.

Punaarmeelasele lubatakse amnestia

HELSINGI (AP) — N. Liidu sõduril, kes otsis kaitset USA Afganistani saatkonnas möödunud reedel, oli kohtumine N. Liidu saadikuga Ameerika diplomaatide juuresolekul.

Ameerika ametnikud ütlevad, et 19-aastane reamees oli läheduses asuva Kabuli raadiojaama vahtkonnas. Ta näis algul olevat segaduses öeldes, et ta on lihtsalt sõjast tüdinenud ja tahab minna koju. „Kohtumine N. Liidu saadikuga toimus sõduri soovil," teatas ametlik raport meediale, mis jagati välja George Shultz'i saatvaile ajakirjanikele Helsingis.

Kohtumise lõpus palus sõdur endale enam aega järelemõtlemiseks.

Ameerika ametnike informatsiooni kohaselt olevat N. Liidu saadik pakkunud sõdurile täielikku amnestiat,

lubades tal pöörduda N. Liitu ilma igasuguse karistuseta. Põgenikust reamees polevat siiski veendunud, et N. Liidu võimud peavad kinni antud lubadustest.

Jõulunäitus
SAARNIIDU TÖÖDEST
7. ja 8. dets. kell 10.00—20.00
Toronto Eesti Maja väikeses saalis

maret maiste
maalide näitus
toronto eesti maja väikeses saalis
laupäeval, 16. nov. 12—8
pühapäeval, 17. nov. 10—4
akrüül- ja õlimaalid
õliportreed
võtan vastu tellimisi ja maalin ka teie fotodelt

EESTI ETNOGRAAFILISE RINGI
„Etnograafiline pärastlõuna"
toimub pühapäeval, 17. nov. algusega kell 3.00 p.l.
Toronto Eesti Maja suures saalis
Näitused, tööde demonstratsioonid
EESKAVAS: „KEELTEPADA!" laulu-, leelo-, luule-, linnu- ja pillikeeled.
KOHVILAUD LOTERII PÄÄSE$5.00

Timmas
UUED TÖÖD
THE REGION OF PEEL ART GALLERY
7 Wellington Street East, Brampton
GALLERY AJAD: teisip.—reedeni 10.00—4.30 p.l.
laup.—pühap. 1.30—4.30 p.l.
NÄITUS KESTAB kuni 1. dets. 1985

Mulkide koosviibimine
Pühapäeval, 1. dets. 1985 kell 3 p.l.
Toronto Eesti Majas
EESKAVA ★ ÕHTUSÖÖK VEINIGA $15.00
Registreerida enne 25. novembrit Elmar Silm tel. 486-6683

Kunstnik ARVILLE PUSTRÖM'i
KUNSTINÄITUS
Eesti Maja näitusesaalis,
958 Broadview Ave.
Avatud: reedel, 22. nov. kell 2.00—9.00 p.l.
laup., 23. nov. kell 10.00—9.00 p.l.

KOTKAJÄRVE METSAÜLIKOOLI KORRALDUSEL
ENE RÄMMELD
PARIISIST
esineb Marie Underi, Juhan Viidingu ja isamaalikke luuletusi
esmaspäeval, 18. nov. 1985 kell 20.00
Innis College Town Hallis (St. George ja Sussex tänava nurgal)
Sissepääs $10.00, õpilastele ja pensionäridele $8.00

TORONTO EESTI SELTSI
SÜGISPIDU
16. nov. 1985 kell 7.30 õ. Eesti Maja suures saalis
Baar * Tants * Eeskava * Einelaud
Eeskavalises osas: V. Tali ja O. Kopvillem
Tantsuks mängib V. Gustavsoni orkester
Pääsmed eelmüügil koos laudade reserveerimisega igal neljapäeva õhtul kella 5—7 Eesti Maja klubiruumis, muul ajal õhtuti telefonil A. Veedla 757-7763 ja kohapeal.
Piletite hind: liikmetel $6.— ja teistele $8.—

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TEGEVTOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETAJA: Olaf Kopvillem

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $57.—, poolaastas $32.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $77.—, poolaastas $42.— ja veerandaastas $22.—
I klassi posti ja lennuposti hinnad tellimiskupongil, lk. 3

Aadressi muudatus $1.— — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD:
üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $6.—

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Uus vedur vanadel rööbastel

Aastapäevad tagasi Kremlis toimunud võimuvahetus on N. Liidus kaasa toonud uue majandusliku suuna, mida mõned lääne vaatlejad suvatsesid nimetada partei peasekretäri Gorbatshovi nime järele „gorbanoomiaks", nii nagu läänes president Reagani majanduspoliitika direktiivid kannavad rahvapäraselt „reganoomia" nimetust. Õigupärast ei saaks „gorbanoomia" rakendamisel rääkida nõukogude uuest majanduspoliitikast, vaid senise sotsialistliku majanduspoliitika ümberkohendamisest, millega taotletakse samas rangelt tsentraliseeritud raamistikus edasi töötamist, kuid nõutakse töölistelt ja juhtkonnalt senisest suuremat töödistspliini ning võimalikult suures ulatuses tehnoloogia rakendamist.

Gorbatshov on ilmselt teadlik, et ta ei ole võimeline senises majanduspoliitikas isegi kosmeetilisi uuendusi läbi viima kui ta ei tugevda oma seljatagust ning ei nimeta juhtivatele ja mõjuvõimastele kohtadele oma sõpru ja aatekaaslasi. Need uuendused ja ümberpaigutused toimuvad ettevaatlikult ja samm-sammult, kuid vaatamata partei vana kaardiväe vastuseisule on Gorbatshovil õnnestunud juba teostada suuremaid muudatusi nii partei kui ka sõjaväe juhtkonnas.

Partei majanduselu juhtimisel vajalike muudatuste tegemiseks vajas Gorbatshov nooremat meest ja tugevat liitlast peaministri kohale. Väljaspool Kremli pääseb väga vähe teateid parteitippude omavahelisest võimuvõitlusest ning läänes puuduvad ka andmed, milliste abinõudega Gorbatshovil õnnestus senist kauaaegset peaministrit ja Brezhnevi võitluskaaslast Nikolai Tihhonovi kõrvaldada ja tema asemele nimetada Andropovi ja oma soosikut Nikolai Rõshkovi, kes jääb valitsusaparatuuris Gorbatshovi silmaks ja hakkab rakendama tema uut nõudlikumat majanduspoliitikat.

Roshkovi esimeseks ülesandeks on hoolitseda uue viisaastaku plaani koostamise eest, mis tuleb kinnitamisele eelolevas veebruaris toimuval partei konverentsil ja tema teiseks pakiliseks probleemiks on valitsuse voolujoonestamine ning üleliigsete bürokraatlike asutuste likvideerimine, mis toob paratamatult kaasa paljude kõrgetel positsioonidel eksisteerinud bürokraatide vallandamise ja nende ümberpaigutamise madalamatele kohtadele. See ülesanne võib tekitada ootamatuid raskusi ja vastuseisu, kuna keegi ei taha oma positsioonist ja ilusast elust loobuda, millega seni on tasutud neile, kes ihu ja hingega on aidanud punast kliki võimul hoida.

Kui Gorbatshov ja tema leitnandid plaanitsevad suuremaid suunamuutmisi N. Liidu majanduselus, siis peaks see eeskätt kajastuma järgmises viisaastaku plaanis, mille vastuvõtmine ja kinnitamine toimub ca kolme kuu pärast. Kolm kuud on lühike aeg ja nüüd peaks juba selge olema, kas uus viisaastaku plaan sisaldab suuremaid reforme ja kõrvalekaldumisi senisest rigiidsest tsentraliseeritud ja viimase juuksekarvani partei kontrolli alla painutatud majanduspoliitikast. Kuid seni ei ole midagi räägitud nõukogude inimesele suuremate vabaduste andmisest enesealgatuse korras ja isikliku initsiatiivi abil oma majanduselu koraldamiseks. Selle asemel räägitakse väga palju töödistspliini suurendamisest ja tehnoloogia rakendamisest, mis peavad nõukogude majanduselu välja viima praegusest ummikust ning andma Ivanile ja Marusjale rohkem tarbekaupasid.

Uut viisaastaku plaani selgitasid lähemalt riigi plaanimajanduse komitee kõrgemad juhid, kes mainisid ajakirjandusele antud selgitaval jutuajamisel, et nõukogude majanduselus ei ole oodata struktuurilisi muudatusi ning viisaastaku plaani rakendamisel pannakse pearõhk produktiivsuse suurendamisele ning nõutakse ettevõtete juhtkonnalt tehnoloogia kasutamist senisest suuremas ulatuses. Samalaadseid väljendusi — kuigi mõningal määral teistes variatsioonides — võib kuulda ka väiksematelt ametimeestelt ja ajalehtede majandusosakonna toimetajatelt, kes truualamlikult eriti alla kriipsutavad, et Gorbatshov on nõukogude majanduselu elustamise hingeks, kes tunnistab siiralt esinevaid puudusi ning mobiliseerib inimesi tehnoloogilise revolutsiooni rakendamiseks.

Kahtlemata oodati nii N. Liidus ja teistes raudeesriidetagustes riikides kuid samuti ka läänemaailmas Gorbatshovist rohkem. Tema võimule tulekul peeti teda suureks reformaatoriks, kellest loodeti ja arvati, et muudab senise rigiidse ja kinnikülmunud majandussüsteemi ning annab elanikkonnale rohkem hingamisruumi ja võimalusi isiklikuks initsiatiiviks ning oma elu korraldamiseks. Kuid praegused väljavaated ei vihja kuidagi uutele põhilistele suundadele nõukogude majanduselus. Gorbatshov ja tema tähtsam abiline majanduslikes küsimustes peaminister Rõshkov tahavad ja loodavad nähtavasti ametliku majandusliku süsteemi kõrval eksisteerivat põrandaalust vahetamise ja sahkerdamise süsteemi murda elanikkonnalt suurema tööpanuse väljapressimisega ja tehnoloogia suuremas ulatuses kasutamisele võtmisega, mis tundub omamoodi ebareaalsetel pilvedel hõljumisena, kuna venelastel seda tehnoloogiat lihtsalt ei ole.

Nii näeme, et Gorbatshov ei ole mingi novaator vaid ortodoksne parteimees, kes ei taha muuta süsteemi, vaid selle ebaloomuliku süsteemi sisse pigistatud inimest, muutes ta mehhaaniliseks robotiks, kelle ülesandeks on ainult päev-kõrval truualamlikult töötada mingisuguse utoopilise heaoluriigi kasuks, mis kunagi ei saabu. Nõukogude inimesed näevad, et kommunistliku partei vedurite depoost on väljunud uus läikiv vedur, mis peab hakkama sihtkohta viima pikka rongi. Kuid rahvas on teadlik, et vagunid on vanad ja raudteerööpad kulunud ning et rong ei jõua kunagi sihtjaama.

K. A.

Varem pole USA kunagi pidanud nõu baltlastega enne suurkokkusaamisi. Seekord olid baltlased kutsutud kokkusaamisele saadiku Jack Matlock'iga, National Security Council koordinaatoriga arutlemaks enne Genfi konverentsi baltlaste probleeme. Pildil vasakult Eesti Rahvusnõukogu Ühendriikides president J. Simonson, Leedu vabastamiskomitee liige dr. Krivitskas, Leedu Katoliku Abi liige Ginte Damusis, Ameerika Läti ühingu liige Ojars Kalnikns, Balti Vabadusliidu president Avo Piirisild, saadik Jack Matlock, Leedu Ameerika ühiskonna liige Al Gureckas, Eesti Rahvusnõukogu Ühendriikides liige Mari-Ann Rikken ja Läti Maailmaliidu president dr. Olgierts Pavlovskis. Foto: BVL

Enesemääramine - kõikide õigus

USA esindaja Gerald B. H. Solomoni avaldus enesemääramisõigustest ÜRO's

ÜRO 40-ndal istungijärgul avaldas USA esindaja Gerald B. H. Solomon ÜRO Kolmanda Komitee koosolekul pikema deklaratsiooni enesemääramisõigusest, mis puudutas ka otseselt Balti riike. Toome allpool ära osa sellest deklaratsioonist.

Gerald B. H. Solomon ütles kõne alguses, et ta tahab puudutada päevakorrapunkti 93, mis käsitleb enesemääramise tähtsust inimõiguste tagamisel ja järgimisel. Vanema, republikaanide parteisse kuuluva USA Esindajatekoja liikmena on ta isiklikult huvitatud edendamks kõikide rahvaste õigust tõelisele enesemääramisele.

Viimastel aastatel, arutledes enesemääramist ja selle olulisust nii rahvaste kui ka üksikisikute suhtes, on USA delegatsioon jõudnud veendumusele, et enesemääramine on pidev, jätkuv protsess. Nad on rõhutanud,

et tõeline enesemääramine on põhiliselt sügavalt demokraatlik ja väljendab rahvaste ning üksikisikute õigust määritleda vahekordi nii oma riigiga kui ka teiste riikidega.

USA delegatsioon mõistab ja tunnistab, et enesemääramise defineerimine on raske, ent selle mõiste iseloomulikud elemendid on hästi tuntud. Enesemääramine hõlmab riiklikku vastutust kodanike eest ja inimlikku lugupidamist nende vastu; see hõlmab kõikide inimeste õigust viljeleda ja nautida oma kultuurilisi, etnilisi ja usulisi omapärasid ja see lubab igal inimesel vormida oma elu oma annete ja soovide kohaselt.

Lühidalt: üks riik, millel on seadusepärane ühiskondlik leping oma kodanikkudega, annab selle lepingu põhjal oma kodanikkudele enesemääramise õiguse.

Selles riigis valitseb poliitiline, seaduslik ja ühiskondlik süsteem, mis kaitseb kõikide kodanikkude inimõigusi ja kohtleb neid väärikalt.

Sääraselt ülesehitatud ja valitsetud riigil pole tarvis karta oma kodanikke. Taoline enesemääramise kontsept on sama vana kui Ameerika revolutsioon ja sama uus kui rahu taotlemine tuumaajastul. Tõepoolest, nii nagu USA president on sageli ütelnud, pole ajaloos näidet, kus üks demokraatlik riik on alustanud sõda teise demokraatliku riigiga.

Enesemääramine on ääretult oluline rahu saavutamiseks maailmas. See on ühe nägemuse tegelikkuseks kujunemise eeltingimuseks, mis viis ÜRO asutamisele 40 aastat tagasi. See on üks põhi-printsiip, mis on juhtinud minu kodumaad üle 200 aasta.

Kui on tulnud üleskutse inimkonna õiguste kaitsemiseks, siis on USA taolistele üleskutsetele alati reageerinud, isegi siis, kui see on tähendanud sõda.

„Ma tahaksin siiski rõhutada, et MINU kodumaa pole kunagi orjastanud oma löödud vaenlasi.

Meie põhiliseks eesmärgiks pärast-sõjaaegseil aastail on alati olnud samade õiguste ja kaitse pakkumine meie vaenlastele, mida naudivad Ameerika kodanikud."

„Enamus delegatsioonide avaldustest jätab mulje, et koloniaalvalitsuse lõpp Namibias või mõnel teise maal, tähendab nagu oleksid need rahvad kasutanud oma enesemääramisõigust sellisel määral, et sellest piisab kõikideks aegadeks. Me ei saa nõustuda sellise seisukohaga. Me ei usu, et enesemääramisõigus lõpeb ühe sammuga — iseseisvuse saavutamisega. Samuti meie ei usu, et iseseisvus on ainus lõpp-produkt enesemääramise protsessis. Paljud rahvad on korduvalt kasutanud oma enesemääramisõigust eelistades pigemini kuuluvust või ühinemist mõne teise poliitilise või riikliku ühikuga."

Enesemääramist ei tohiks käsitleda eraldi teistest, universaalselt tunnustatud inimõigustest, eriti kodanlikud ja poliitilised õigused.

Enesemääramisõigus tähendab kõikide kodanikkude JÄTKUVAT õigust osaleda neid valitsevas poliitilises protsessis.

Enesemääramisõigus ei tähenda ainult ühe teatud rezhiimi õigust kontrollida-valitseda teatud territooriumi. Tõeline enesemääramisõigus on seotud õiguste tegeliku rakendamisega, mis on defineeritud universaalses inimõiguste deklaratsioonis, hõlmates ka õigust osa võtta oma maa valitsemisest.

Universaalse inimõiguste deklaratsiooni 21-se artikli 3-ndas lõikes öeldakse: „Inimeste (kodanikkude) tahe on valitseva võimu aluseks; seda tahet määritletakse perioodiliste ja õiguslike valimistega, mis on üldised ja võrdse hääletamisõigusega kõigile ning viiakse läbi kinnise hääletamise teel või mõne teise sarnase protseduuri kohaselt."

Rahvas, kes väljendab oma tahet perioodiliste ja ÕIGLASTE valimistega, kasutab oma enesemääramisõigust. Miljonitelt on see õigus võetud ja enamus neist miljoneist ei ela koloniaalvalitsuste all. Näiteks võib tuua paljusid väärikaid rahvaid, kes elavad nimeliselt vabade riikides, kuigi on kontrollitud sõjaliselt tugevate kommunistlike riikide poolt.

Sellest tumedast päevast on möödunud 45 aastat, kui N. Liidu armeed, kokkuräägitult natsi rezhiimiga, okupeerisid Balti vabariigid Eesti, Läti ja Leedu.

Järgnevast shokeerivast terrorist on masendavaks näiteks ligi 100.000 baltlase küüditamine ja mõrvamine kolmepäevase terrorilaine jooksul 14.—17. juunini, 1941. aastal.

Praegu on rõhumine ja tagakiusamine osa igapäevasest elust Eestis, Lätis ja Leedus, Ida-Euroopas ja teistel N. Liidu impeeriumi piirialadel. N. Liidu poliitika on eriti Balti riikides suunatud rahvuskultuuri ja ajaloolise pärandi vastu. Venestamine toimub mitmesuguse katte all: sunniviisil ümberasustamine, laiendatud kolonisatsioon vene immigrantide kaudu ja tugev surve usulistele, kultuurilistele ja ühiskondlikele traditsioonidele.

Vastupanu balti riikides jätkub. N. Liidu esindaja arvatavasti väidab, et selle küsimuse tõstatamisega USA sekkub N. Liidu siseasjadesse.

Tegelikult Ameerika Ühendriigid ainult suunavad komitee tähelepanu tõsiasjale, et baltlastel on õigus määrata ise oma saatust ilma välisjõudude vahele segamata, neil on õigus enesemääramisele.

Peale Balti riikide loetles Gerald Solomon detailselt ja põhjendatult N. Liidu polt korraldatud ja toetatud enesemääramisõiguse hävitamist Afganistanis ja Kesk-Ida aladel.

India peaminister Moskvas

MOSKVA — India peaminister Rajiv Gandhi tegi üllatusliku külaskäigu Moskvasse, kus kohtumisel Mihhail Gorbatshoviga arutlesid relvastuse kontrolli ja muid internatsionaalseid küsimusi. Gandhi reisis Moskvasse Hollandist, kus ta kohtus viie riigi esindajaga New Yorgist tagasitulekul.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna
üldhuvide eest!

Kommentaarid

Kui N. Liidu kasuks pikemat aega spioneerinud Ühendriikide endine mereväeohvitser 48-aastane John Walker pärast erilist kokkulepet kohtuvõimudega kohtusaalist lahkus, siis oli tal nägu naeru täis. Miks ka mitte — ta oli sõlminud siinse kombe kohaselt kohtuministeeriumiga kokkuleppe, mis võimaldab tal juba 10 aasta pärast vanglast vabadusse pääseda ning sellele lisaks ei tule tal muretseda 500.000 dollari suuruse trahvisumma maksmise pärast, kuna ka see kohustus tühistati. Vastutasuks lubas ta tunnistada enda süüdi ja anda Ühendriikide võimudele üksikasjalisi andmeid oma spionaazhioperatsioonide kohta ning varustada sõjaministeeriumi nimekirjaga nende sõjaliste saladuste kohta, mis ta venelastele 18 aasta jooksul maha müüs.

Jääb ainult imestada ja käsi kokku lüüa, et Ühendriikide jurisdiktsioon võimaldab selliste tehingute sooritamist. Spioon, keda peetakse ameerika sõjajõududele kõige suuremat kahju tekitanud kurjategijaks ajaloo kestel, jalutab võibolla kümne aasta pärast Ühendriikide tänavatel vaba mehena ringi ja on veel õige mees pealekauba. Võibolla läheb isegi üle piiri N. Liitu, kus talle pannakse Lenini orden ja muud värvilist olekki rinda, kuulutatakse ta N. Liidu kangelaseks ning antakse talle Moskvas prii korter ja pension kuni surmani. Kui ta teened on Moskva vaatevinklist vaadates eriti suured, siis võib tal tõenäoliselt kasutada olla isegi suvemaja. Nii vähemalt avaldati tänu Moskvasse põgenenud inglise suurspioonile Kim Philby'le.

Kogu see omapärane afäär jätab mulje, et Ühendriikides on väga kerge elektritoolist mööda astuda, kui sul on kasutada head advokaadid. Kõrvaltvaataja ei tunne loomulikult kogu selle loo detaile, kuid paratamatult jääb mulje, et valitsus sai selle tehingu sõlmimisel kõvasti nahutada. Esmajoones ei ole ametivõimudel kõige väiksematki garantiid, et Walker räägib neile oma operatsioonide paljastamisel tõtt ja et ta annab neile täieliku ülevaate oma reetmise ulatusest. Ta võib valetada või jätta osa andmeid ainult enda teada, millega ta viib ameerika sõjalised võimud eksiteele ja suurendab veelgi tehtud kahju.

Teiseks on sellised tehingud ülimalt demoraliseerivad ja tiivustavad ka teisi kõrge lennuga ja kerge kaaluga mehi ja naisi reeturitegudele. Miks seda mitte teha, kui venelased hästi maksavad ja paljastamisel ei ole sul vaja oma süütegusid elektritooliga või poomisnööriga lunastada?

Kui Ühendriikide võimud tahavad anda oma võitlusele spioonide vastu rohkem kaalu, siis oleks John Walkeri taolisele mehele ainsaks karistuseks olnud surmanuhtlus. Niikaua kui spioone koheldakse siidikinnastega ja tehakse nendega veidraid ja kahtlase väärtusega tehinguid, ei ole loota ka puhtama õhu ja värskema tuule saabumist spionaazhirindel.

☆

Viimasel ajal ei ole avalikkuses enam räägitud paavsti elu kallale kippunud türklase Mehmet Ali Agca ülestunnistuste põhjal lavastatud kaassüüdlaste protsessist Itaalias. See ei tähenda aga kaugeltki seda, et protsess oleks lõppenud või kusagile kalevi alla maetud. Ei — asi käib edasi ning tunnistajate ülekuulamine on nüüd kandunud Shveitsi, millele järgnevad kohtu väljasõidud tunnistajate ülekuulamiseks teistesse Euroopa riikidesse.

Shveitsis kuulas kohus üle 29-aastase türklase Mehmet Seneri, kes istub uimastusainetega kauplemise pärast vanglas. Mehmet Ali Agca kinnitab, et ta oli saanud revolvri paavsti tulistamiseks Senerilt, kes aga seda kategooriliselt eitab, tembeldades Agca krooniliseks valetajaks. Shveitsist kavatseb kohus sõita Türgimaale, et seal üle kuulata Abzer Ugurlu nimelist isikut, kes samuti oli Agcaga seotud ning tegutses mustaturu hangeldajana ja uimastusainetega kaubitsejana Bulgaarias.

(Järg lk. 9)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

9. ja 10. nov.
dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777

16. ja 17. nov.
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

Montreali teated

Montreali Eesti Võitlejate Ühing korraldab 23. nov. k.a. **Eesti Vabadussõja Alguse 67. aastapäeva tähistamise aktuse.** Eesti Jaani Kiriku seltskondlikes ruumes, kell 15.00.

Aktuse kõnelejaks on ksv. professor Martin Puhvel ja lahkunud kaasvõitlejate mälestamise teenistuse peab õpetaja kandidaat ksv. Heino Altosaar. Montreali noorte järelkasvu probleemist räägib Skaudi Sõprade Seltsi esimees ksv. Aleksander Soom.

Aktusele järgneb istumine kohvilauas, kõik on teretulnud.

M.E.V.Ü juhatus

Tänuavaldus

Aitäh teie lehes ilmunud positiivse kirjelduse eest, mis ilmus Bernard Kangro/Kalju Lepiku juubelisünnipäevade kirjandusliku-muusikalise pärastlõuna puhul.
(Vaba Eestlane nr. 80—29. oktoobril 1985)

Eriline tänu selle sündmuse õnnestumisel kuulub aga siiski mitte korraldajaile, vaid eelkõige esinejaile äärmiselt huvitava ettekande-analüüsi eest Washingtonist kohale sõitnud Ilmar Mikiverile ja kõigile neile noorema põlve esinejaile, kes sellele pärastlõunale nii suurepäraselt kaasa aitasid. Suur tänu Anneli Andre! Omar Daniel, Rachel Gauk, Linda Kukk, Taavo Söödor, Evi Valge ja Margit Viia!

Ka kuulub eriti suur tänu Asta, Ain ja Taavo Söödorile, kes muule lisaks nii abivalmilt korraldasid valgustuse saalis. Ilma nende abita olnuks meie üritus kahtlemata palju vähem efektiivne.

Hilja A. Viirlaid

Sahharovi kasupoeg alustas näljastreiki

WASHINGTON — Öeldes et N. Liidu dissident Andrei Sahharov võivat olla juba surnud, alustas tema kasupoeg Washingtonis näljastreiki protestiks, et Moskva keeldus talle viisa andmast, et ta saaks külastada Nobeli laureaati. Alexei Semjonov seadis üles oma telgi Valgest Majast silmsideme kaugusele, vandudes end näljutada seni kuni talle antakse võimalus kontakti saada Sahharoviga.

Kommentaarid

(Algus lk 2)

Kohtule oli suureks löögiks Agca kaaslase Bekir Celenk'i ootamatu surm Türgi vanglas. Agca andmetel oli Celenk see mees, kes viis ta kontakti Bulgaaria poliitilise politseiga ja nende meestega, keda Agca peab paavsti vastu koostatud vandenõu praktilisteks organiseerijateks ja läbiviijateks.

Nii võib ütelda, et protsess venib ja venib ning sellele ei ole lõppu ette näha. Raske on ka ennustada kuhu see kõik lõpuks välja viib, kuna Agca poolt ülesantud vandenõu kaaslased on mitmel maal laiali mõned neist raudteesriide taga ja mõned juba surnud. Tõendmaterjale on raske koguda ning Bulgaaria ja N. Liidu poliitiline politsei kasutavad kõiki võtteid, et tekkinud segadust veelgi suurendada. Suureks miinuseks tõe juurde jõudmiseks on Mehmet Agca ebakindel ja kõikuv hoiak ning tema emotsionaalsed seletused, mis sageli on üksteisele vastukäivad. Kuid vastukäivaid seletusi annavad ka teised tunnistajad ning praeguste väljavaadete juures on kohtul raske koguda kindlaid ja usaldusväärseid tõendeid, mis annaksid võimaluse süüdi tunnistada seitset kaebealust — kolme bulgaarlast ja nelja türklast. Nii võib karta, et KGB tuleb ka sellest afäärist lõpuks puhtalt välja.

AMI

Toorainete puudus Hiinas

PEKING (Reuter) — Tööstuse areng Hiina maapiirkondades on nii kiire, et tehastel on puudus tooraineist ja nad on sunnitud tootmist katkestama elektrienergia vähesuse tõttu.

Kuigi ametivõimud väidavad, et majanduslikud reformid tõstavad üldist jõukust ja elustandardit, teatab ametlik ajaleht „People's Daily", et mõned uued, maapiirkondades asuvad tehased olid sunnitud katkestama pruduktsiooni viis päeva nädalas elektri ja toorainete puudusel.

Umbes 80% Hiina enam kui miljardilisest rahvastikust elab maal, kus külad majandavad ise uusi vabrikuid, sageli oskamatult. Ülikiire tööstusliku arengu tõttu on turule ilmunud massiliselt madala kvaliteediga kaupu, mis omakorda on viinud tuhanded ettevõtted majanduslikesse raskusisse. Samuti olla üliliberaalne pangalaenude andmine soodustanud kaose tekkimist majanduslikus elus.

EKN sümpoosionist osavõtjad Cananoques. Kanada parlamendiliige David Kilgour kõnelemas, vasakul laua poolel Oke Metsmaa, Reet Roman, Markus Hess, Endel Lindaja, August Jurs, Walter Pent, Laas Leivat, Mehis Vahtra, Toivo Soolepp, Hans Lupp, Stella Kerson, varju jäänud Aadu Raudkivi ja Kadi Kaljuste. Parempoolsel küljel Henny Aruja, Kadri Roman, Voldemar Madisso, pr. Madisso, Endel Aruja ja Tormi Heinmaa. EKN foto

Teed EKN tegevuse aktiviseerimiseks

Parlamendiliige soovitas avaldada survet Kanada valitsusele

EKN Informatsioon — Eestlaste Kesknõukogu Kanadas (EKN) sümpoosiom, mis toimus Cananoque, Ontarios 18.—20. okt., algas EKN esimehe Laas Leivati sõnavõtuga. Ta ütles, et idee sümpoosioniks tekkis suvel kui oli selgunud, et mitmed uued isikud kandideerivad XII koosseisu. Leiti, et oleks otstarbekohane, kui uutel oleks võimalik tutvuneda endiste liikmetega ja arutada üheskoos EKN möödunud tegevust ja tuleviku sihte. Leivat rõhutas, et sümpoosion ei olnud mitte kokku kutsutud selleks, et muuta EKN eesmärke või põhikirja vaid selgitamaks EKN strateegiat ja taktikat järgmiseks neljaks aastaks.

Ta ütles, et läänеriigid küll kinnitavad, et Balti riigid on ebaseaduslikult okupeeritud ja annekteeritud ning meil on selles suhtes läänеriikide sümpaatia. Aga samal ajal ei ole Balti riikide taasvabastamine vaba maailma päevakorras prioriteediks. Mida selles suhtes ette võtta? Olukord on kriitiline, kuna aeg ei ole meie poolt. Sovjetiseerimine ja venestamine on kodumaal tugevnemas ja vaatamata sellele, et vastupanuliikumine Eestis on ka tugevnemas, pagulaskond muutub veelgi apaatsemaks ja üksköiksemaks. Sellest on kahju, kuna momendil on kõige soodsam aeg midagi saavutada rahvusvaheliselt välisvõitluslikul pinnal. Läänes on praegu mitmeid antisovjetlikke juhte, Euroopaparlament on otsustanud, et N. Liitu tuleb dekoloniseerida ja meedias on hiljuti olnud palju thelepanu Balti riikide küsimusele.

Seoses EKN majandusega, ütles ta, et eesti pagulaskond Kanadas ja teistes riikides on keskelt läbi jõukad, aga eestlaste majanduslik panus välisvõitlusele pole mitte silmapaistvalt tõusnud.

Kas see on põhjendatud jälleg apaatiast, et üks osa eestlasi ei ühine oma keskorganisatsioonide eesmärkidega?

Me oleme lahutamatult seotud meie ikestatud kodumaa rahvaga, aga dilemma seisab selles, et kuidas saaksime nendega kontakti pidada ilma, et meie diskrediteeriks end läänеriikide valitsuste silmis.

Laupäeva hommikul anti ülevaade EKN tegevusest, seda analüüsides. Suuremat rõhku pandi EKN majandamise probleemidele ja komisjonide aktiviseerimisele.

Lõuna ajal kõneles parlamendiliige David Kilgour (Edmonton-Strathcona), öeldes et inimõiguste rikkumised N. Liidus on tänapäeval üheks tähtsamaks moraalseks probleemiks, mis vajab palju rohkem tähelepanu kui see senini on saanud.

Kilgour kirjeldas seda masendavat olukorda, mis on N. Liidus ja mida ta oma silmaga nägi külastades möödunud aprillikuul N. Liitu.

Kilgour näis tundvat ka olukorda Eestis, rõhutades et N. Liit ei pea mingil määral kinni Helsingi kokkuleppest. Moskva on öelnud, et kui läänеriigid töötaksid koos Moskvaga, siis nad on valmis tegemaks kontsessioone inimõiguste küsimustes N. Liidus. Nii hoiab N. Liit rahvast pandina, et saavutada oma välispoliitilisi eesmärke.

Kõneleja soovitas eestlastel avaldada suuremat survet Kanada valitsusele võtmaks konkreetseid samme N. Liidus toimuva inimõiguste rikkumiste suhtes. Kanada valitsuse juurde tuleks luua ühine komitee (Joint Committee) alamkoja ja senati liikmetest, mis uuriks inimõiguste rikkumiste juhtumeid ülemaailmselt, nii Lõuna-Aafrikas kui ka Eestis ja N. Liidus.

Eesti ühiskonnal Kanadas tuleb nõuda järjekindlalt selgitust N. Liidu saatkonnalt inimõiguste rikkumistest, isiklikult külastada vastavate valimispiirkondade parlamendiliikmeid ja pidevalt mõjutada kohalikke ajalehti ning meediat seda küsimust käsitlema.

Kilgour tsiteeris Andrei Sahharov'i: „Ma ei tea, mis aitab inimõiguste olukorra paranemisele N. Liidus. Ma tean aga, et vaikimine teeb meile ainult kahju". Lõpetades soovis Kilgour Jumala õnnistust eestlaste tähtsale tööle.

Kilgour'i sõnavõtule järgnes elav diskussioon, kus käsitleti ka Kanada parlamendiliikmetest koosneva delegatsiooni saatmist Balti riikidesse n.n. „fact-finding" missiooni-le, Balti konsulite diplomaatilisse nimekirja võtmist ja teisi viise kuidas võiks EKN ja eestlased Kanadas saavutada oma välisvõitluslikke eesmärke. Koosolek David Kilgour'iga pidi ettenähtult kestma ainult tund aega, kuid osavõtjate huvi ülestõstetud küsimuste vastu oli nii suur, et koosolek kestis ligi kolm tundi.

Peale lõunat asuti tööle töögruppidena. Igale grupile anti üheksa küsimust, mis käsitlesid mitmeid aspekte EKN'u töös ja tegevuses tulevikus. Kokkuvõttes töögrupid tegid järgnevaid soovitusi:

1) koostöö küsimuses Eesti Liit Kanadas ja EKN vahel, tuleks leida moodus kuidas ELK oleks esindatud EKN'us; tuleks EKN korraldusel sagedamini kokku kutsuda kanada eesti organisatsioonide esindajaid;

2) tuleb tihendada kontakti EKN'u ja kõikide kanada eestlaste keskuste vahel;

3) peaks olema täisajaline palgatud Balti riikide esindaja („lobbyist") Ottawas;

4) EKN peaks tegema konkreetsemaid samme eesti keele ja kultuuri säilitamise osas;

5) eesti pagulaskond on lahutamatu osa kodumaa rahvast, tuleb leida mooduseid nende toetamiseks ja nendega kontaktis olemiseks poliitrukkidest ja N. Liidu valitsusest mööda minnes ja ilma, et oleks suhtlemist partei funktsionääridega.

Pühapäeval tehti kokkuvõte sümpoosionist. Leiti et 1) tuleb kindlasti rakendada komisjonid tööle, mis vähendaks esimehe ja peasekretäri töökoormat. Sellega tuleks kindlaks määrata komisjonide ülesanded ja neid ülesandeid siduda kindlate, konkreetsete ja spetsiifiliste eesmärkidega; 2) EKN ressurssid on piiratud, sellepärast peab neid ressursse kõige efektiivsemalt ära kasutama; 3) EKN täiskogu peaks koos käima rohkem kui kaks korda aastas; võimalikult võiks täiskogu koosolek toimuda iga kolme kuu tagant; 4) EKN strateegia välisvõitluses kui ka rahvuspoliitilisel ja kultuurilisel alal peab olema igal aastal põhjalikult kindlaks määratud ja täpsete eesmärkidega; 5) põhimõtete arutamisest ei ole küllalt; tuleb EKN liikmeid ja ka tervet eesti ühiskonda Kanadas rakendada põhimõttelisi otsuseid läbiviima konkreetsete projektidena; 6) EKN majandamist peab kindlustama; EKN ei saa midagi saavutada eestlaste välisvõitluse nimel kui tal ei ole majanduslikku alust; 7) EKN'ul tuleb arendada tihedamaid kontakte eesti haritlaskonnaga, eesti korporatsioonide ja seltsidega; 8) tuleb rakendada „EKN Teadete" saatmist Kanada eestlastele vähemalt neli korda aastas, samuti saatma esimeest või juhatuse esindajat vähemalt kord aastas suurematesse Kanada eestlaste keskustesse, läänerannikult idarannikuni.

Lõpuks tänas EKN esimees L. Leivat koosolijaid, et nad olid ohverdanud oma nädalalõpu sümpoosionist osa võtmiseks ja seda veel omal kulul. Sümpoosion oli olnud tegevusrikas ja produktiivne, peale veel vaimustav. Sümpoosion lõppes Eesti hümniga.

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Ühenduses on jõud!
KINNISVARALAENUD 9.75%
ISIKLIKUD LAENUD alates 11.00%
Informatsiooniks helistada: 465-4659

UDUSULGTEKID!
Alates $89
IDEAALNE KINK

* Udusule ja sule segu
* puuvillane esmaklassiline katteriie.
* pikki sulud sulgede liikumise tõkestamiseks.
VÄLJAMÜÜK 10—30% hinnaalandust
UUDIS! Täisvillased antireumatismi vatitekid, padjad, madratsikatted otse Saksamaalt
Pildil olev on koloniaalstiilis, alates $170.—
MEIE UUENDAME TEIE VANU UDUSULGTEKKE!
4544 DUFFERIN ST. (lõunapool Finchi) 665-8855
2311 BLOOR ST. W. (Windermere) 763-7326
1884 KENNEDY RD. (Ellesmere) 297-0359
1801 DUNDAS ST. E. Kendalwood Plaza, Whitby 571-1933

AINUKE EESTI LILLEÄRI
AARDVARK
736-1170
Kodus 223-0201
1065 STEELES AVE. W.
NORTH YORK, ONT.
M2R 2S9
AARDVARK FLORIST LTD
Omanik LINDA SEPP
Avatud 7 päeva nädalas. Lilede koju viimine.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$57.—	$77.—
Poolaastas	$32.—	$42.—
Veerandaastas	$17.—	$22.—

TELLIMINE I KLASSI POSTIGA (kiripostiga):
KANADAS:
aastas $62.— pluss saatekulu $45.—, kokku $107.—
poolaastas $34.— pluss saatekulu $23.—, kokku $57.—
veerandaastas $18.— pluss saatekulu $11.50, kokku $29.50
USA-s:
aastas $62.— pluss saatekulu $49.—, kokku $111.—
poolaastas $34.— pluss saatekulu $25.—, kokku $59.—
veerandaastas $18.— pluss saatekulu $13.—, kokku $31.—
VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-s LENNUPOSTIGA:
Aastas $136.—, poolaastas $72.— ja veerandaastas $38.—
Aadressi muudatus $1.—. Üksiknumbri hind 70 senti
Pangatshekk või rahakaart kirjutada FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3
Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavaline / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....

UNUSTAMATA ARMAST ABIKAASAT, VENDA JA ONU

EVALD SÕERD'I

sündinud 28. augustil 1905 Tartus
surnud 4. novembril 1985 Torontos

mälestavad sügavas leinas

abikaasa EILI
ÕDE abikaasaga Calgary's
VEND perekonnaga Eestis

Matusetalitus toimub Vana Andrese kirikus laup., 9. nov. kell 10 hommikul.

Armast

dr. EVALD SÕERD'i

mälestavad leinas

ALMA ALLIK
E. ALLAN KUUSKNE
E. KUUSKNE abikaasaga
V. SIRGE abikaasaga

Armast sõpra

med.vet. EVALD SÕERD'i

mälestavad kurbuses

AINO ja KRISTJAN KANGRO

---

†

THERESE J. TIISRE

Memmeke kallis,
kaua Sa sõudsid, nüüd rahule jõudsid.
Alati meie juurde Sa jääd,
ikka meid pait'vad Su hoolivad käed.

abikaasa VALENTIN
tütar TAMARA
TALVI, OLEV, MARI ja KAILI
LEENA
TIINA ja REIN
TOOMAS
LINDA
LISA

MÄLESTAVAD TÄNUTUNDES SIND,
UNUSTAMATA KALLIS TÄDI, VANATÄDI JA VANA-VANATÄDI

HILDA KILGAS

neiuna PÄRNA

Sündinud 24. mail 1888 Sürgaveres
Surnud 3. novembril 1985 Nõmmel

Leinavad sügavas kurbuses

LEHTI VERRET
EERO VERRET perega
MIRJE ja ANDRES KUKK
INNA ja ERIC PLOOM

ARMAST SÜDAMLIKKU SÕPRA

THERESE't

mälestab kurbuses ja leinas

KALJO

ARMAST AUVILISTLAST

dr.vet. EVALD SÕERD'i

sündinud 28. augustil 1905 Tartus
surnud 4. novembril 1985 Torontos

mälestab sügavas leinas

KORPORATSIOON FRATERNITAS TARTUENSIS

LAHKUS MEIE ARMAS

THERESE TIISRE

Mälestavad kurbuses

TOIVO ja GAIL lastega
HELGA

Leinateateid

Stokholmis suri 23. augustil Aleksander Kompus, sündinud 1912.

Rootsis suri 23. augustil Aleksander Kompus, sündinud 1912.

Rootsis suri 12. augustil Ain Helemäe, sündinud 1912 Eestis.

Austraalias suri 22. augustil Anette Ellamaa, sündinud 4. märtsil 1903.

New Yorgis suri 19. augustil Alide Hinno, sündinud 15. aprillil 1903.

Armast

EVALD SÕERD'i

mälestab kurbuses

NOSTRA DOMUSE PERE

Armsat kauaaegset unustamatut sõpra

THERESE TIISRE't

mälestavad

LYDIA ja EDWARD LÜÜS

Armast sugulast

ERIKA MULTER'it

surnud 2. novembril 1985 Stokholmis

mälestavad leinas

AINO ja ERIK THOEN perekonnaga
LIA ja UNO ANDRUSSON
LYDIA ja ENNO ANDRUSSON kodumaal

Armast vilistlast

EVALD SÕERD'i

surnud 4. novembril 1985 Torontos

mälestab kurbuses

H. TREFFNERI GÜMNAASIUMI VILISTLASKOGU

Armast

THERESE TIISRE't

mälestab

TORONTO EESTI SEITSMENDA-PÄEVA ADVENTKOGUDUS

Sügav kaastunne NELLI VOORO'le tema kalli elukaaslase

GILBERT'i

kaotuse puhul

ELSA
LINDA abikaasaga Kodu-Eestis
VALVE perekonnaga Kodu-Eestis

Surma läbi lahkus minu armas sugulane ja kasuvend

PEETER KOSKEL

28. septembril 1985 Uppsalas

Leinab

onutütar MAGDA LUKK abikaasaga Surrey's B.C.

Kallist sõtset

THERESE TIISRE't

(neiuna PIHLBERG)

leinavad

KALJO ja
LEMBIT peredega

Avaldame südamlikku kaastunnet
TAMARALE ja lastele ema ja vanaema

THERESE TIISRE

surma puhul

JUULI ja PAUL KRISTAL
ADELE ja ALBERT ROOST
HELGA ja GEORG SOANS
AINO KASSFELDT

Südamlik kaastunne HELLA LEIVATILE ja
LAAS LEIVATILE perekonnaga nende MEMME

EMILIE KÄÄRAMEHE

surma puhul!

Perekond SPIRKA

Sügav kaastunne HELLA LEIVATILE tema ema

EMILIE KÄÄRAMEHE

kaotuse puhul

EESTI ÕPETAJATE ÜHING KANADAS

Tänuavaldus

Suurim tänu õpetaja Edgar Heinsoole, kes meie armsa ema

ELSA JUUDAS'e

ilusate sõnadega tema viimsele teekonnale läkitas. Tänu dr. Roman Toile muusikalise saate eest. Südamlik tänu kõikidele sugulastele, sõpradele ja Eesti Kodu perele, kes meid oma juuresoleku ja paljude kaastunde avaldustega lohutasid.

LELIA KEERMA perekonnaga
TÕNIS KANA abikaasaga

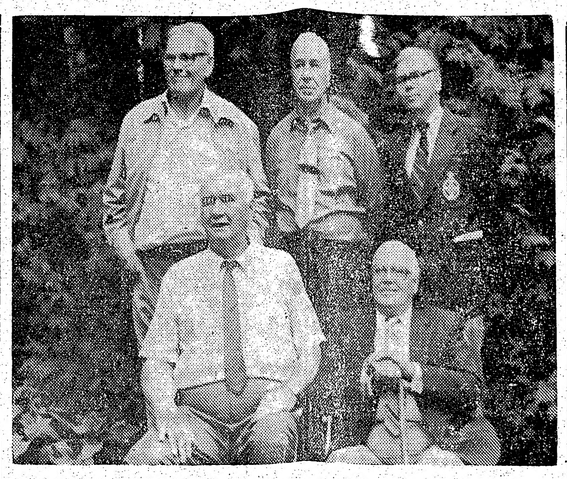

Eesti Ohvitseride Kogu endine juhatus August Pärna kodus 83 Eight Mile Pointis. Ees paremal R. Viksten (esimees), E. Silm (laekur), seisavad Luik, E. Reinas (sekretär) ja T. Nõmmik. Foto: J. Säägi

A. Nõmmik E. Ohv. Kogu esimeheks

Üksmeelne Eesti Ohvitseride Kogu peakoosolek

31. oktoobril toimus Toronto Eesti Maja klubiruumis Eesti Ohvitseride Kogu korraline peakoosolek.

Koosoleku avas kogu esimehe asetäitja R. Viksten, tervitades koosviibijaid ning palus vaikse leinaseisakuga mälestada kolme aasta jooksul surma läbi lahkunud liiget N. Valget, A. Tomanderi ja Langelit. Koosoleku juhatajaks valiti R. Viksten ja protokollijaks E. Reinas.

1984/85. tegevusaruande luges ette E. Reinas öeldes et tegevusaasta jooksul on toimunud üks sõprusõhtu liikmetele ja nende külalistele, tuletades meelde sündmusi 40 aastat tagasi.

Teise üritusena toimus E.V.R. Sõjakooli aastapäeva tähistamine perekondliku koosviibimisega „Tartu College'i" restoranis.

Viimaseks ürituseks oli väljasõit C.F.B. „Camp Bordeni", kus tutvuneti Kanada sõjamuuseumiga ja tehti lühem ringsõit laagri õppeväljadel. Sõideti edasi August Pärna kodusse Simcoe järve kaldal.

Kassaaruande, mille saldo oli $1315—, luges ette kassapidaja E. Silm ja revisjonikomisjoni protokolli E. Kuris. Suurem kulupost oli aruandes surma läbi lahkunud ohvitseride leinakuulutused ja pärjad. Eesti Ohvitseride Kogu leinab kaneid ohvitsere, kes ei ole kogu liikmed.

1985/86. aasta liikmemaks jäi R. Viksten ettepanekul endiseks, 15 dollarit aastas.

1985/86. aasta tegevuskava, mis oli eelmise aasta sarnane luges ette E. Reinas. See kinnitati täiendusega, et juhatus võib toimida oma äranägemise järele. 1985/86. a. eelarve esitas kassapidaja E. Silm. Sissetulekute poolel on $2740.00 ja väljaminekuna $2450.00, jättes ülejäägiks 290 dollarit.

Valimisele asudes tegi R. Viksten ettepaneku: esimeheks valida A. Nõmmik.

Ettepanek võeti vastu aplausiga ja A. Nõmmik valiti kogu esimeheks ühel häälel.

A. Nõmmik tegi ettepaneku vana juhatuse tagasi valimiseks, kuid R. Viksten loobus põhjendusega, et ta on olnud juhatuses kogu asutamisest saadik s.o. 1979. a. ja juhatus vajab värsket „verd", ka T. Nõmmik loobus, et ei ole sünnis kui isa ja poeg on korraga juhatuses.

Juhatuseliikme kandidaatideks seati üles H. Kore, E. Reinas, E. Silm, L. Tamberg. A. Sumberg ja Luik. Saadud häälte järjekorra valiti juhatusse H. Kore. E. Silm, E. Reinas ja L. Tamberg, kuna kandidaatideks jäid A. Sumberg ja Luik.

Revisjonikomisjon valiti tagasi H. Leer, E. Kuris ja K. Sütis. Mandaatkomisjoni A. Nõmmik, R. Viksten ja O. Haamer. Aukohtu liikmeiks: H. Kore, H. Milk ja H. Teder. Peotoimkonda: T. Nõmmik, A. Lehari ja A. Kerk.

Läbirääkimiste all oli ainsaks sõnavõtjaks uus kogu esimees A. Nõmmik, kes tänas temale antud usalduse eest ning rääkis tuleviku kavadest, lisades juurde

„minul on küllalt aastaid ja ma olen mitme muu tegevusega seotud, katsun siiski teha, mis ma suudan. Eesti Ohvitseride Kogu on see, kes peab looma selle aluse, mis tegeleb Eestile vabaduse saavutamisega. Meie oleme ikka veel sõjavahekorras oma vaenlasega, meie ei saa seda teha relvaga, kuid sule ja sõnaga."

Koosoleku juhataja lõpetades koosolekut soovis valitud liikmetele õnne.

J. S-gi

Üks osa Eesti Ohvitseride Kogu aastapeakoosolekust osavõtjaid. Foto: J. Säägi

---

UUS KONDOMIINIUM

eelmüügi hindadega alates $64.800

HARULDANE VÕIMALUS. Eestlastele eesõigus valikuks ja ostmiseks **novembri lõpuni.**

Asukoht 3734 ja 3736 St. Clair Ave. E. (Brimley ja Kingston Rd. lähedal). **Müügibüroo avatud igal päeval kella 4—8 pl., laupäeval ja pühapäeval 11 e.l.—4 p.l. alates 9. novembrist 1985.** Ehitus tuleb 6-korruseline, 36 korteriga. 4 ühe magamistoaga, 27 kahe magamistoaga, 4 kolme magamistoaga (penthouse) ja 1 majahoidja korter. Saun, masseerimise-vann ja maa-alune parkimine. Korterid on mahukad, õhujahutusega, kahe vannitoaga, pesuköögi ja rõduga. Palju privaatsust ja ilusad ühiskonnaruumid. Hea kvaliteet ja kaunis ehitus nagu „Kaleva".

Informatsiooniks: arhitekt Guido Laikve 444-6405 või 444-2897

MÜÜA

Eesti Kodus, 50 Old Kingston Road terassmaja teisel korral 2 magamistoaga korter koos parkimisega.

Hel. 445-0440 õhtul kell 6—9.30

Jõulukinkide ettevalmistamine avatud

Põnev romaan eestlaste viikingi-ajastust

E. KÕIVA

Lords of the Western Sea

loodud August Mälgu romaani ja teiste andmete põhjal

Hind: U.S.$16.

Tellida: CULTURAL MODELS
Rt. 6, Box 40
Columbia, Ct. U.S.A. 06237

Tellides 5 raamatut või rohkem — $2.00 hinnaalandust raamatult.

„Lugedes tuli uuesti meelde, mis tähendab olla eestlane!"
„Nõuetav raamat eriti noortele!"
„Sain selgema pildi, kes me oleme. Nüüd saan paremini aru, kes ma ise olen!"

Ajalooline koguteos — sobiv kink pühadeks ja tähtpäevadeks

„EESTLASED KANADAS II"

513 lk., millest ingliskeelseid resumeid 87 lk. (I ja II).

Hind nägusas köites $29.00. Saatekulu Kanadas $1.50 välismaadele $4.00

Posti teel ettetellijatele saadetakse raamatud välja novembri alguses. Ettetellijatel on võimalik teost saada kätte Eesti Majas teisipäeva ja neljapäeva õhtuti novembris kella 17.00—20.00. Samas on samaaegselt ka raamatute müük. Teos on müügil ka „Vaba Eestlase" talituses ja Abistamiskomitee kaupluses. Posti teel tellimised saata: „Eestlased Kanadas" c/o E. Kuris, 2 Joselyn Cresc., Don Mills, Ont., M3B 1A2.

Tshekid kirjutada Kanada Eestlaste Ajaloo Komisjoni nimele.

Kinnisvarade ostu ja müügi puhul

(ELUMAJAD, ARIRUUMID JA SUVILAD)

Toomas Mankin
Associate Broker

Kontoris 482-5544
kodus 447-3782

L.S. Snelgrove (1981) Ltd.

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks. Kunstkäsitöö kinkideks: ehted, merevalk, nahatööd, puunikerdused, keraamika.

Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teenlaud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

DR. H. TARI

Uus aadress:

33 Gaspe Rd. North York, Ont. M2K 2E7

Telefon 224-0402

MÜÜA jahipüss

JP SAUER & SOHN

Tel. 223-6927

KATUSETÖÖD

uued ja parandamine.
Soome ehitajad

Veli Salminen 492-1351
Metro licence 2422

PLUMBING, HEATING & REPAIRS

Eesti ettevõte

Õli-, gaasi- ja elektriahjud ● Korstnavoodrid (chimney lining).
● Ahjude puhastamine.

Tel. 275-1280 — Roland Kullik

SPORT

Põhja-Ameerika balti ujumisrekordid 25 jardi ujulas

Mehed

500 j. vabalt 5.07,8 A. Barzdukas, Leedu, 1979

100 j. vabalt 49,9 T. Troost, Eesti, 1971

100 j. selili 1.00,8 R. Melderis, Läti, 1964

100 j. rinnuli 1.04,3 M. Tiidus, Eesti, 1978

100 j. liblik 58,2 R. Entmaa, Eesti, 1973

200 j. kompleks 2.07,2 R. Entmaa, Eesti, 1973

4 x 50 j. vabalt 1.38,2, Eesti, 1978 (K. Entmaa, P. Tiidus, M. Tiidus, M. Treumuth)

4 x 50 j. kompleks 1.50,8, Eesti, 1978 (P. Tiidus, M. Tiidus, K. Entmaa, M. Treumuth)

4 x 100 j. vabalt 3.52,7, Läti, 1966

4 x 100 j. kompleks 4.20,0, Läti, 1967

Poisid 15—17

100 j. vabalt 50,6 R. Entmaa, Eesti, 1973

100 j. selili 1.03,0 H. Lainevool, Eesti, 1982

100 j. rinnuli 1.07,1 H. Lainevool, Eesti, 1982

100 j. liblik 58,2 R. Entmaa, Eesti, 1973

Poisid 13—14

100 j. vabalt 52,7 K. Ahlberg, Eesti, 1983

100 j. selili 1.05,3 R. Buerki, Eesti, 1984

100 j. rinnuli 1.10,3 A. Nerska, Eesti, 1982

100 j. liblik 59,2 K. Ehlberg, Eesti, 1983

200 j. kompleks 2.12,8 K. Ahlberg, Eesti, 1983

4 x 50 j. vabalt 1.52,2, Eesti, 1982, (A. Nerska, R. Buerki, K. Ahlberg, R. Reiman)

4 x 50 j. kompleks 2.04,4, Eesti, 1982 (A. Nerska, R. Buerki, K. Ahlberg, R. Reiman)

Poisid 11—12

50 j. vabalt 27,2 M. Treumuth, Eesti, 1973

50 j. selili 34,3 A. Grasis, Läti, 1966

50 j. rinnuli 38,0 T. Palo, Eesti, 1978

50 j. liblik 30,6 E. Ramans, Läti, 1983

200 j. kompleks 2.38,0 M. Treumuth, Eesti, 1973

Poisid 10 ja alla

50 j. vabalt 29,0 C. Potsep, Eesti, 1984

50 j. selili 34,4 A. Grasis, Läti, 1964

50 j. rinnuli 38,9 A. Grasis, Läti, 1964

50 j. liblik 32,9 C. Potsep, Eesti, 1984

100 j. kompleks 1.17,4 C. Potsep, Eesti, 1984

Naised

200 j. vabalt 2.06,2, L. Barzdukas, Leedu, 1979

100 j. vabalt 57,4 T. Madissoo, Eesti, 1982

100 j. selili 1.08,3 V. Reinsalu, Eesti, 1984

100 j. rinnuli 1.09,2 C. Õunpuu, Eesti, 1982

100 j. liblik 1.06,0 C. Õunpuu, Eesti, 1982

200 j. kompleks 2.20,7 C. Õunpuu, Eesti, 1982

4 x 50 j. vabalt 1.50,0, Eesti, 1982 (T. Madissoo, L. Lockie, V. Reinsalu, C. Õunpuu)

4 x 50 j. kompleks 2.02,7, Eesti, 1982 (L. Lockie, C. Õunpuu, V. Reinsalu, T. Madissoo)

Tüdrukud 13—14

100 j. vabalt 59,5 M. McKenzie, Leedu, 1983

100 j. selili 1.09,1 A. Udris, Läti, 1977

100 j. rinnuli 1.17,4 M. McKenzie, Leedu, 1983

100 j. liblik 1.09,2 A. Udris, Läti, 1977

200 j. kompleks 2.28,0 M. McKenzie, Leedu, 1983

4 x 50 j. vabalt 2.08,3, Eesti, 1978 (T. Ruukholm, C. Õunpuu, V. Reinsalu, M. Lember)

4 x 50 j. kompleks 2.19,6, Eesti, 1978 (T. Ruukholm, C. Õunpuu, V. Reinsalu, M. Lember)

Tüdrukud 11—12

50 j. vabalt 27,9 V. Reinsalu, Eesti, 1982

50 j. selili 32,3 V. Reinsalu, Eesti, 1982

50 j. rinnuli 34,9 C. Õunpuu, Eesti, 1978

50 j. liblik 30,2 V. Reinsalu, Eesti, 1982

200 j. kompleks 2.30,0 V. Reinsalu, Eesti, 1982

Tüdrukud 10 ja alla

50 j. vabalt 31.5 M. McKenzie, Leedu, 1980

50 j. selili 38,1 L. Treumuth, Eesti, 1973

50 j. rinnuli 41,8 M. McKenzie, Leedu, 1980

50 j. liblik 38,1 D. Grigaras, Leedu, 1981

100 j. kompleks 1.19,8 M. McKenzie, Leedu, 1980

Koostanud M. Kreem, 1985

RISTSÕNA NR. 1262

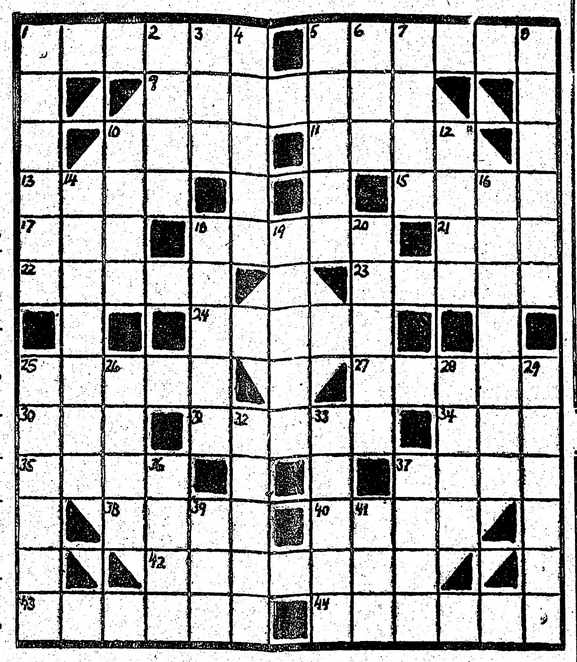

Põikread: 1. Seal elavad kuningad, 5. Alev Läänemaal, 9. Ese, millele pandi ohver, 10. Kõrvalhoone, 11. Võlu, veetlus, 13. Mitte vana, 15. Ruttu, kiiresti — prantsuse keeles, 17. Linn Saksamaal, 18. Vorm sõnast algama, 21. Punane — ühes võõrkeeles, 22. Mitte märja, 23. Linn Eestis, 24. Maja osa. 25. Suurte lahinguite koht I maailmasõjas, 27. Raske metallist ese, 30. Mõistus, 31. Abinõu, ese, 34. Vastse, 35. Linn Etioopias, 37. Kindel — inglise keeles, 38. Kehaosa, 40. Äris müügil, 42. Lame kala, 43. Läbematu, kärsitu, 44. Peab aitama, kui raha saab otsa enne palgapäeva,

Püstread: 1. Liiklusvahend, 2. Mitme kuninga lisanimi, 3. Koht Tallinna lähedal, 4. Põõsaspuu, 5. Kuulus ungarlane, 6. Tera, 7. Metsloom, 8. Vilets, 10. Soome-ugri rahvas Venemaal, 12. Hästilõhnav aine, 14. Situatsioon, 16. Paljaks aetud pea katoliku vaimulikul, 18. Pinna mõõtühik, 19. Sügislille, ka tänav Tallinnas, 20. Kinga osa, 25. Kihelkond Pärnumaal, 26. Eesti keeleteadlane, 28. Geomeetriline keha, 29. Andis ära, 32. Ebameeldiv, 33. Hulka, vahele, 36. Suur saal, 37. Antiikaja suurlinn praeguses Iraanis, 39. Nahkhiir — inglise keeles, 41. Noorelt surnud eesti helilooja.

RISTSÕNA NR. 1261 LAHENDUS

Põikread: 1. Uluots, 6. Porter, 10. Ainsa, 11. Raukas, 12. Paaris, 13. Siimeon, 14. Laap, 16. Anse, 18. Vene, 19. Uurikett, 22. Mati, 24. Ekstaas, 25. Maastik, 27. Paal, 29. Rariteet, 32. Münt, 35. Emak, 36. Taul, 37. Minerva, 39. Teatas, 40. Ihnsus, 41. Paavo, 42. Raadik, 43. Aitama.

Püstreal: 1. Uurali, 2. Usutav, 3. Taas, 4. Sisisema, 5. Asimuut, 7. Oman, 8. Terane, 9. Rasket, 12. Poor, 15. Pentsik, 16. Aktsent, 17. Stiil, 20. Uima, 21. Eksam, 23. Aspe, 26. Almaviva, 28. Ateenas, 29. Reetur, 30. Rabama, 31. Emis, 33. Tausta, 34. Alaska, 37. Mari, 38. Ahoi.

„VABA EESTLANE"

on valvel eestlaskonna üldhuvide eest

TOETAGE POLIITVANGE

Vaba Eestlase talituses on saadaval

Eesti vastupanuliikumise kroonikad I ja II köide, üksikköite hind **$20.00, saatekulu $1.—**

Mart Nikluse ja Jüri Kuke mälestusteos „Kaks kes ei alistunud" **$34.00, saatekulu 01.—**

Mart Nikluse ja Jüri Kuke mälestusmargid 34 marki poognas, poogna hind **$3.00, saatekulu $0.50**

Mart Nikluse kirjaümbrikud tema sunnitöövangla aadressiga **Tasuta**

Mart Nikluse, Enn Tarto, Lagle Pareki, Tiit Madissoni, Heiki Ahoneni ja Arvo Pesti vabastamisenõudega postkaardid saatmiseks ENSV asehaldurile Karl Vainole Tallinnasse ja NSVL ülemvalitsejale Mihhail Gorbatshovile Moskvasse **Tasuta**

Tasuta tellimistele lisada $0.50 saatekulu

ILMUS SUURTEOS

„EESTI VABADUSRISTI KAVALERID"

Kordustrükk samanimelisest teosest, mis ilmus Tallinnas aastal 1935 Vabadusristi Vendade Ühenduse Keskjuhatuse väljaandel. Suures formaadis, eeskujulikus trükitehnikas, nägusas köites, 405 leheküljes. Eesti Vabadusristide originaalkujutused värvitrükis. Teos sisaldab elulood koos piltidega kõige vapramatest kangelastest ja poliitikutest, kes lõid iseseisva Eesti Vabariigi, samuti välismaiste ajalooliste isikute nimed, kes rahvusvaheliselt kaasa aitasid Eesti iseseisvuse teostumisele. Teos on tegelikult Eesti iseseisvuse sünnilugu, mille omamine ikestatud Eestis on poliitiline kuritegu.

Kirjastus Välis-Eesti & EMP Stockholm

Tellimine saata VABA EESTLASE talitusele hinnaga $50.—

RAAMAT SAADETAKSE VÄLJA ÕHUPOSTIGA ROOTSIST

HANS MERET'i

TEREMI JUTUSTUS

Estonia mässust, sõjast, Berliinist, KZ-laagrist ja muust

272 lk. (kõltes raamat)

Saadaval „VABA EESTLASE" talitusen

HIND $25.— pluss saatekulu $1.50

MARIE NEUMANN'i mälestused SIBERI TEELT PÄÄSENUD

hind $10.00, pluss saatekulu $2.00

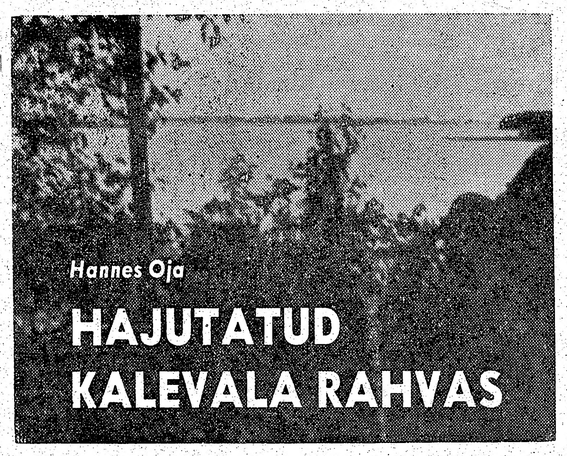

Hannes Oja

HAJUTATUD KALEVALA RAHVAS

Tähelepanekuid karjalaste saatusest järelsõja aastail

II.

Juba 1907. a. septembris käskis Arhangelski lääni kuberner liidu poolt majandatavad koolid sulgeda, sest koolidel polevat ametlikku luba. Koolid suleti ja haridustööst osavõtjaid vangistati. Samuti suleti raamatukogud määramata ajaks.

Liidu juhtkond jätkas sliiski oma olukorra selgitamist ajalehtedes, eitades kirikuvastasust ja sotsialismi levitamist Karjalas. Aga liit tegi oma rõndajaile ka selgeks, et „meie ütlesime sellele elanikkonnale, et iga karjala isa ja ema, kes paneb oma lapse vene kooli on oma rahvusest loobuja, mis raskendab ja nõrgendab soomlaste rahvuslikku olemasolu. Meil on täis õigus selleks ja me käsitleme seda kui oma suurimat kohustust."

Õigust käidi saamas Peterburis krahv I. I. Tolstoi juures, samuti nõudes vangistatute vabastamist, kuid venelaste poolt tehtud otsuseid ei tühistatud, vangid viidi Siberisse.

Viena Karjalaste Liidu tegevus on olnud pingeline võitlus oma eluõiguste eest, mis tihti pidi oma tegevuse peaaegu lõpetama, kuid mis siiski otseselt ei lõpetanud kunagi oma olemasolu, kuni Karjala kevad näis saabuvat aastal 1917.

Vene revolutsiooni alates ärkas uuesti tegevus ja liidu nimi muudeti Karjalan Sivistysseuraks (Karjala Haridusseltsiks). Samal suvel korraldati suve- ja hõimupäevad 9000 osavõtjaga. Hakati Ida-Karjalale nõutama autonoomiat, milleks esitati kirjalik avaldus Vene Asutavale Kogule. Ettepaneku kohaselt olnuks Venel ja Karjalal ühine raha-, posti-, sõja- ja kohtuasutused, muud asjad kuulunuks karjalastele. Asi siiski ei edenenud küllalt kiiresti ja enne jaatavat otsust algas obtoobrirevolutsioon.

Kogu 1917. aasta ja 1918. aasta talv oli tegeletud Karjalale autonoomia saamisega. Samal ajal Soome oli kuulutanud end iseseisvaks, millele järgnes vabadussõda, mida uuemad ajaloolased on nimetanud kodusõjaks. Ka karjalased otsustasid 17. jaanuaril 1918 peetud rahvakoosolekul, kus arutleti autonoomia üle, nõuda täielist isemääramise õigust Viena ja Aunuse läänide karjalasile ja vepsalasile. Mõte haaras pinda võrratult kiiresti.

Ka Ida-Karjala ei pääsenud rahutusist. 17. märtsil 1918 tehti Uhtual otsus lahkuda kogunisti Venemaast. Soome valitsusele saadeti ametlik ettepanek Viena Karjala liitmiseks Soomega. Selleks näis 1918. aasta mais ka reaalne võimalus olevat, kui kolonel Malmi üksused vallutasid Uhtua. Niipea kui Soome vabadussõda oli läbi, käis Haridusseltsi juhatus Soome valitsuse jutul, jättes Svinhufvudile otsuse kohase sooviavalduse.

Samal suvel, 12—14. juulil peetud seltsi üldkoosolekul ja Uhtua suvepidustusel andis kirjanik Ilmari Kianto ka oma kuulsa hüüdlause „Soome suureks, Viena vabaks" (Sõjapäevil kasutati sama väänatuna „Soome suureks, viina vabaks!"). Uus riiklik suund kiideti rahva poolt heaks ja tehti teatavaks Soome valitsusele.

Haridusselts võttis oma ülesandeid tõsiselt. Augustis saadeti kolm meest Saksamaale paluma abi Vene Karjala tuleviku kaitsemiseks. Kuna inglise üksused olid maabunud Murmanskis, siis oli poliitiline olukord muutunud eriti tundlikuks, sest inglased tahtsid sakslasi eemal hoida Murmanski piirkonnast. Ja lühikese ajaga tehti suunavahetus — 1919. aasta jaanuaris saadeti saadikud Stokholmis olevate läänеriikide saatkondade juurde, kaasas vienakarjalaste märgukiri, mille selts oli koostanud. Selles selgitati karjalaste küsimus rahvuslikult pinnalt ja tehti ettepanek, et liitlased ei toetaks Karjalas organiseeritavaid punaste üksusi ja et liitlased ise organiseeriksid seal korra pidamiseks üksusi või volitaksid selleks bolshevismivastaseid karjalasi, kes saaksid Soome valitsuselt abi. Karjalastele paluti õigust otsustada rahvahääletusega oma riiklik asend ja anda võimalust oma esindaja saatmiseks Pariisi rahukongressile. Sama küsimus esitati ka Soome valitsusele sooviga, et Soome riik nimetatakse Ida-Karjala olude tundjana nende abistajaks.

Nii oli rahvale määratud hariduslik organisatsioon saanud iseseisvuse ideed rakendava ulatuse. Aga sündmused hakkasid muutuma. Aunuse vabadusvõitlus ebaõnnestus. Vienakarjalaste võitlus ja võit Kiestingis 20. oktoobril 1919 jäi lühiajaliseks, sest järgmisel märtsikuul Uhtua maakonnapäeva järel lõpetati Karjala ajutise valitsuse tegevus.

Enam ei näinud olevat ühtki kasutamiskõlblikku olukorda ega võimalust, aga ei jäetud kasutamata ühtki võimalust. Veel Tartu rahuläbirääkimiste alul katsetas selts mõjutada läbirääkimisi, saates märgukirja selle vahendusel Vene valitsusele, kuid rahuläbirääkimiste delegaadid ei võtnud märgukirja vastu; poliitiline realiteet oli juba kõik lootused menetanud. Ka pärast Tartu rahulepingu sõlmimist tehti veel mõningaid katseid Karjala vabastamiseks, et anda lootusi Karjala õiguse võidule. Pealegi oli Vaasas 1921. aastal tõdetud, et „elatava hetke taga on veel teisi aegu, mil samahästi küsitakse tööd ja tegevust".

Kulus vaid pool aastat, kui ennustus läks täide, sest novembris 1921 tulid teated Viena ülestõusust. Sama kuu 22-ndal päeval räägisid mõned vienakarjalased piiri tagusest olukorrast ja Karjala abivajadusest. Haridusselts sai ülesandeks koguda Soomes olnud Venemaa karjalased ühiseks nõupidamiseks, mis korraldati ka Jyväskyläs 4. detsembril. Selts organiseeris korjanduse hädasolevate ja abivajavate karjalaste heaks.

Kuid kõik lootused kadusid. Aastaks 1922 oli selts kaotanud viimased kokkupuuted peamise mõjutus- ja tegevusalaga. Peagu viis aastat kestnud ristlainetus Ida-Karjalas (1917—1922) oli vähemalt selleks korraks kummutanud seltsi katsed Karjala rahva sampo kättesaamiseks võõra lämmatava võimu alt ja kibestus tekkis uutes karmides oludes.

Kuid peagi leiti laialdane tegevusväli Soomele jäänud Karjalas, kus oli võimalik tuua esile suurte karjala rahvalauljate tööd, neile monumente püstitades, karjala kultuuri elustades ja nüüd juba ka seltsi arhiivi ja büroo tegevust korraldades, kuna 1928. aastal osteti Helsingis, Runebergi tänavale oma maja. Pärast seda on uutesse kohtadesse asutud, aga praegu ollakse jällegi Katajanokas omas majas. Seal on riiulid täis arhiivimaterjali seltsi 80-aastasest tegevusest ja seintel meeste maalid, kes on seltsi tegevuse eesotsas olnud.

XIII

Viimase sõja ajal näis täituvat unelm ühendatud Karjalast. Kuid selts ei pääsenud sinna oma tööga, kuna Ida-Karjala sõjaline valitsus hoolitses ka haridusolude eest sealses piirkonnas. Küll andis selts valitsusele juhendeid rahvaharidustöö alal ja seda ka kasutati. Ka peeti Ida-Karjalasse saadetud rahvakooliõpetajaile paar ettekannet, kus selgitati haridusseltsi varajasemat tegevust. Ka saadeti sinna seltsi häälekandjat „Karjalan Heimo", mis ilmus sõja ajal Viena-Aunuse nime all. Kui sõjaõnn jälle muutus, jäi Karjala uue piiri taha ja paljud arvasid, et kannatused seal olid vahepealsete aastate meeleolude tõttu endisest suuremadki. Ka haridusselts kaotas palju oma tegevuspiirkonnast, muuseum oli hävinud sõjas, runolauljate monumendid jäänud piiri taha.

Järgneb

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 782-0485 või 447-2017

Tõnu Toome, B.A.Sc., LL.B.
TOOME & PEASE
Advokaadid-notarid
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road, Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 785-5550
kodus 762-2367

ENN ALLAN KUUSKNE
B.M., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
1 First Canadian Place, Ste. 3450
Tel. kontoris 363-0873
kodus 360-8776
IGAL ALAL

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAR
C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1802
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
INSURANCE BROKERS
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe lahtaldase leviku tõttu.
Kuulutuste hinnad
üks toll ühel veerul $5.—
esiküljel ..... $6.—
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

Kõik, kes mingil moel eesti keelt õpetavad

Teie kogemused eesti keele õpetamisel on väärtuslik varandus, mida tasuks jagada teistega, kel on samad sihid.

Püüan koostada näpunäidete kogu edukaks eesti keele õpetamiseks praegustes oludes, alates lastega ja lõpetades täiskasvanutega.

Käesoleva aasta keskpaiku levitasin hulgaliselt ankeete, et korjata andmeid kuidas keegi on tegelikult eesti keelt õpetanud. Eriti just, mis on olnud edukas teatud laadi õpilastega?

Kas olete saanud minu küsimuslehe Teie isiklike eesti keele õpetamise kogemuste kohta? Kui olete selle juba täidetult tagastanud, siis selle eest suurim tänu. Kui mitte, siis palun täitke ankeet nii põhjalikult kui võimalik, eriti just see osa, mis kirjeldab missuguste võtete, harjutuste, mängude jne. abil olete saanud teha oma õpilastele selgeks teatud keeleküsimusi, ja pange täidetud ankeet mulle õhupostiga teele.

Kui Teil veel küsimuslehte pole, võin selle Teile saata. Neid lehti peaks olema saada ka kohalike eesti koolide juures. Võite ka vabalt, oma sõnadega kirjutada, peaasi, et märgite ära missuguste õpilaste (vanus, õppegrupi suurus, eesti keele oskus) ja õppetingimuste (õppetundide sagedus ja pikkus, kas õpetus toimus mingis koolis, kursusel, skautluses jne., mis aastal) kohta Teie kogemused käivad.

Kuna olen küsimuslehel palunud märkida andmeid viimase viie aasta kohta, on mõned õpetajad arvanud, et nende varajasemad kogemused pole tähtsad. Too märkus on seal ainult selleks, et pidevalt õpetanud isikuid mitte liiga palju koormata. Kõik andmed on väärtuslikud, kui neid kollektiivselt vaadelda. Ootan igatsusega Teie vastuseid.

Tiiu-Ann Salasoo,
P.O. Box A 317,
Sydney South, 2000,
Australia.

„Kalevala" ja soome kultuur

Helsingi Ülikooli raamatukogu kirjastusel ilmub ingliskeelne ajakiri „Books from Finland". Tänavusel „Kalevala" 150. juubeliaastal ilmus erinumber „Kalevala 1935—1985 / The national epic of Finland". 82-leheküljelisel väga kaunis tüpograafilises kujunduses väljaandes on toodud rikkalikult „Kalevalasse" puutuvaid artikleid, tõlkeid eeposest ja eeposele pühendatud luulet.

Autorite hulgas on Michael Brauch „Kalevala: from myth to symbol"; autor on tuttav Toronto eestlasile, olles siin korraldatud mütoloogia sümpoosionil üheks ettekandjaks. Astrid Ivaski (Astride Ivaska) sonett „Väinämöinen" on avaldatud autori enese ingliskeelses tõlkes.

Tuntud soome ja välisriikide autorid vaatlevad ükshaaval eepose eriaspekte, selle mõjutusi hilisemas soome kirjanduses ja muudel kultuurialadel; eriti rohkete illustratsioonidega on varustatud John Boulton Smith'i artikkel „Kalevala soome kunstis". Järgnevad Robert Laytoni „Kalevala ja muusika", Kai Laitise „Kalevala ja soome kirjandus" ning mitmed muud soome eepost maailmale tutvustavad ingliskeelsed (ka üks prantsuskeelne) artiklid.

Kultuurimärkmik

Rootsi kirjandusajakirja BLM (Bonniers Literära Magasin) septembrinumbris on avaldatud Lars Nygren'i retsensioon „Träd, hus, broar" (Puu, maja, sillad), kus vaadeldakse Neustadt'i internatsionaalse kirjandusauhinna laureaati Paavo Haavikkot ja temale pühendatud World Literature Today (WLT) erinumbreid Ivar Ivaski toimetusel, tema tööde tõlkeid rootsi keelde ja Bo Carpela tõlkevalimikku Haavikko luulest „Dikter" (Luuletused). Bo Carpela oli sama Neustadti žüriiliige, kes esitas Haavikko ja väga visalt võitles Haavikkole auhinna andmise eest.

Sopran Viiu Allik esinemas Balti Vabadusliidu auhindade banketil. Foto: Aivars Jerumanis

Viiu Allik esines Los Angeleses

Hiljuti levines Los Angeleses teade Viiu Alliku edukast kontserdist New Yorgis. Tuginedes sellele otsustas Balti Vabadusliit kutsuda kunstnikku esinema lääneranikule, Balti Vabadusliidu banketile. Viiu Allik, äsja tagasijõudnud Euroopa kontsert-reisilt, nõustuski esinema Los Angeleses, kus ta varem oli töötanud filmistuudiotes.

Juteldes Viiu Allikuga selgub, et ta oli juba 14-aastasena alustanud oma karjääri modellina. Sellele järgnesid õpingud: Goodman School of Drama, Chicagos; Lee Strasberg Theatre Institute, American Conservatory of Music, Chicagos ja New Yorgi ülikooli New York Academy of Theatrical Arts.

Peale lavakunsti on ta õppinud laulu ja tantsu: dzhäss, moodne tants, balli- ja diskotants.

Ta valdab mitmeid keeli ja on esinenud vähemalt tosinas filmis, televisioonisaates ja teatrilavastuses.

Ta esinemistest ja saavutustest võiks nimetada kahte ooperit 1984. aastal, siis „Liederkranz Opera Showcase"; Finlandia Foundation'i Sibeliuse stipendium 1985. aastal, esinemine Lincoln Centre'is ja Liederkranz stipendiaadina Mohawk Mountain House'is. Ees seisab esinemine Carnegie Hall'is, mille kava koostamisel teda abistab helikunstnik Juta Kurman. Hiljuti lõpetas Viiu Allik filmi ühele Austraalia firmale.

Nii paljude annetega eesti neiu jutles heas eesti keeles kohalike kaasmaalastega.

On huvitav lisada, et Viiu Alliku onutütar Kristi Allik on edukas helilooja,

kes töötab Kanadas — muusikaline anne näib olevat perekondlik omadus.

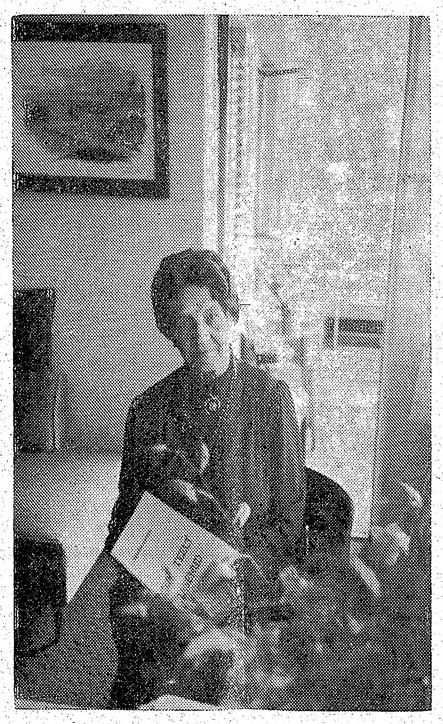

MARIE NEUMANN

Siberi teelt pääsenud

Marie Neumannilt ilmus augusti lõpus mälestusteos Teisest maailmasõjast „Siberi teelt pääsenud". Autor kirjeldab sündmusi ajaraamis 1941—1948. Läbielamused vene ja saksa okupatsiooni ajal, põgenemine, DP-elu Saksamaal, Kanadasse saabumine jooksevad kiiresti lugeja silmade eest läbi nagu pildid filmiekraanil.

Ainukese naisadvokaadina oli Marie Neumann eriti väljapaistev isik oma linnas, mis juhtus olema kergesti rünnatav Narva. Ta kaotas oma mehe, aga päästis tütre. Ta nägi sealseid küüditamisi, vangistamisi ja valitsuse muudatusi liigagi lähedalt, kuni vajus ise paratamatult võimuvoolu keerisesse. Lõppakt pidi olema sõit Siberisse rongivagunis, kus ta oli juba pinki pigistatud. Aga ta pääses!

Lugege Marie Neumanni haaravat lugu „Siberi teelt pääsenud". See on maitsekalt koostatud, ilusas formaadis, tiheda, kergesti loetava trükiga, 99-lehekülјeline teos, täiendatud fotodega. Saadaval „Vaba Eestlase" talituses.

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
tõstab oma eesmärgi!

Kolmest mehejanusest naisest

Lõunast tulnud hurrikaani sajusse saba all toimus Torontos teatriõhtu, mis viis vaatajad omariiklusse lõpupoolel olevasse juulikuisesse heinaaega, idüllilisse kõrvalisse metsanurga külla. Päikseheledana tundus Paepõllu talu õu Allan ja Manivald Meiusi lavapildis.

Veli Tali komöödia „Soovin tutvust" oli sugulane suvel Seedriorus lavastatud A. Kitzbergi „Kosjasõiduga". Mõlemas oli tegevuse intriigiks ajalehtedes avaldatud tutvuskuulutuse tagajärgede lahendamine. Võõraste kosilaste tulek oli intriigi sõlmeks ja lahendas senised vahekorrad õnneliku lõpuga; maaühiskonnas oli vaja välist tõukejõudu lahendust andvaks teguriks. Näidend oli iseseisvusaegsete eesti külakomöödiate zhanris, lopsaka keelega, kus osavalt oli kasutatud rahvapäraseid kõnekäände, mis mõnes osas nooremaile tundmatud, kuid näidates eesti rahvakeele head tundmist ja oskust seda näidendis olevate tegelaste iseloomustamiseks, andes mitu eriti tugeva karakterisatsiooniga lavakuju. Esialgul näidendi autorinime tagant paljastati etenduse lõpul tõeline autor, kes oli lavastaja Endla Komi vend Mart Tarum ja näidend on „lavalaudadel" olnud kolmekümnendais aastais.

Endla Komil on olnud energiat noorte väljaõpetamiseks, nende eestikeelse teatritöö juurde toomiseks ja oli lavateose nendega lavaküpseks vorminud. Ta ülekeev dünaamilisus on saanud omaseks ka osalistele, nii et igas esinejas oli natuke Komit. Tegelasisse oli veel jäänud O. Lutu „Kevade" pärimusi, Leo oli ju Arno teisend, Jaap aga Joosep Tootsi iseloomujoontega. Nii oli mõneti isikukujundamisel „pind" juba olemas. Neid ja teisi noori oli asetatud eesti talumiljöösse mitte niivõrd elama, kui just oma armuvahekordi kerges laadis läbi mängima. Tegelased olid oma intriigidega nii läbi põimitud, et peategelast selles nagu ei olnudki, kui mitte selleks pidada sulase Leo (Glen Leisi) ja peretütre Eevi (Piret Komi) vahelist armulugu, samaväärne oli ju ka teenija Niita (Sandra Rannu) ja Pikapõllu perepoja Arvi (Hillar Sõrra) lugu.

Noortelavastuseks nimetatud teatritükki saab pidada vaid noorte mängijate tõttu; neid on Endla Komi kasvatanud näitlejaiks eesti täienduskoolides ja mitmes lavastuses näitlema õpetanud. Sandra Rannul on head annet ja osavust tütarlapse igatsuste variatsioonirikkust väljendada, veidi vähema sisseelamisega tegi seda Piret Komi. Glen Leis, tundmatu minevikuga talusulase osas näitas iseloomukindlust ja edasipüüdlikkust, Hillar Sõrra oli rikka peremehe poeg ja teadlik selle tähendusest, aga Peter Sõrra Pikapõllu sulasena oli löögivalmis elumees, kes oma elumõtte abil „kuraasi peab olema" läks kõikjal läbi ja põhjustas situatsioonikomöödiat. Lühemas osas oli samaealistest veel Richard Laanvere konstaablina.

Vastupidi tavale alata tugevamate näitlejate vaatamisega on muudatuse põhjustanud rõõm noortest lavakunstiharrastajaist. Kalle Viires andis toreda talusulase kuju. Endla Komi ise ehk mõneti ülepakkuva mehenäljase vanatüdruku, kuid viimases vaatuses oli see temperament ja bravuursus ka põhjendatud, kui kosilane otsis varju konstaabli seljatagant. Meeri Lehesalu kehastas kergeusklikku taluperenaist, kuna kaheks kosilaseks, kes peretütre ja tema teenijast kaaslase tutvuskuulutusele järgnesid olid uhke ja libeda linnamehena Enno Õunapuu ja Erik Kastein, Juhkentali kondiitriäri omanik.

Ansamblitöö läks üsna sujuvalt, vaid kohati oli venimisi ja liigselt monolooge, mis ehk olid tegevuse edasi viimiseks vajalikud, kuid viisid teatrietenduse kolmele tunnile. Tihendatuna see kindlasti võitnuks.

Lõpul palju lilli ja autori pseudonüümi avaldamine. P. Sõrra pidas lühema tänukõne Mart Tarumile, et autor neid eesti taluelu juurde viis, mis mitmel korral oli tekitanud raskusi mõistmisel ja andis üle lilled. Ka Eesti Rahvusteatri esimees Lydia Vohu ütles, et Endla Komi abil oli noortel võimalus oma tiibu sirutada, just näitlemisega arendavad noored paremini oma keelt. Ta tänas autorit ja ulatas omalt poolt roose, et meie hulgas leidub keegi, kes eesti teatrile on loonud, kuid kelle pseudonüümi taha varjuv isik kuni viimaseni hoiti saladuses.

Noored mängisid ilmse rõõmuga kunagises vanemate noorusmaa lugudes. Lõpuks said kõik kolm omale igatsetud mehed ja tutvuseks kuulutusest on ka siis kasu, kui see viib inimesed kokku sama katuse all. Pärast kahe samalaadilise külakomöödia tahaks loota, et noored katsuksid oma võimeid ka veidi tõsisema lavaloomingulise tööga.

HANNES OJA

Minister Lily Munro hindas etnilise ajakirjanduse tööd

Ontario Etnilise Pressiühingu ajalooraamatu ilmumise puhul korraldati sellekohane kokkutulek, kus liikmeskonnale jagati välja uus, eriti kauni välimusega dr. Kirschbaumi toimetatud raamat „25 years of Canada Ethnic Press Federation".

Tähtsa sündmuse puhul oli ühingu külaliseks Ontario provintsivalitsuse kodakondsuse ja kultuuriminister Lily Munro, kellele esimene raamat anti kõigi osavõtjate autogrammidega.

Raamatu kaasautor ja toimetaja dr. J. Kirschbaum on mitme raamatu autor ja pühendunud etnilisele ühiskonnale, olles 25 aastat mitmesugustel kohtadel Ontario ja Kanada etniliste pressiühingute juhatustes. Ta ütles raamatut ministrile üle andes, et iga autor tunneb rõõmu, et saab midagi teha maale ja rahvale, etnilisel pressil on olnud suur ülesanne täita siin maal, kus uustulnukad vajasid kommunikatsiooni omas keeles, kui peale II maailmasõda algas sisserändamine.

Etniline press on sündinud idealismist, toimetaja on tavaliselt selle etnilise ühiskonna juhiks.

Nüüd on need noored idealistid hallipäised mehed. Ka see raamat sündis idealismist, kus kanada elu taustal on nähtud etnilise pressi osa, kes on tahtnud Kanadat muuta paremaks ja õnnelikumaks maailmas.

Minister Lily Munro hindas etniliste ajakirjanike pühendatust oma ühiskondade elus, kes on olnud rohkem kui ajakirjanikud, vaid ka õpetajad, tõlgendajad, nõuandjad ja sõbrad igal aastal siia provintsi asujaile.

Minister L. Munro tänas etnilisi ajakirjanikke nende osa ees selle provintsi elu kujundamisel, uustulnukate teadlikeks Kanada kodanikeks kasvatamisel, öeldes et ilma etnilise pressita poleks Kanada nii tugev kui nüüd.

Siin maal on inimestel valikuvõimalus elu seada, sellejuures säilitades oma kultuuripärandit.

Etniline press on kandnud kanada vaimu võõrais keeltes — see on etnilise ajakirjanduse iseloom. Ta ütles oma kõne lõpul: „Küsin teilt abi oma ministeeriumile tegemaks seda provintsi veelgi tugevamaks."

Pärast kõnet ta kirjutas igale ühingu liikmele antud raamatusse pühenduse.

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
SEINAST-SEINA JA LAHTISED
ERIK LOKBIK — 447-9834

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 7. novembril 1985 — Thursday, November 7, 1985

Linnavalitsuse valimised teisipäeval, 12. novembril 1985

Kohalik linnanõunik (City Alderman) ja Suur-Toronto linnanõunik (Metropolitan Councillor) — nüüd hääletate mõlemale

Esimest korda otsustavad Toronto linna elanikud 12. novembril, kes esindavad neid Suur-Toronto linnanõukogus (Metropolitan Toronto Council).

Kui valijad märgivad oma hääletussedelil kandidaadi Suur-Toronto linnanõukogusse, annavad nad oma hääle isikule, keda nad soovivad neid esindamaks Suur-Torontot valitsevas linnanõukogus, mis käsitleb kõigi omavalitsuste (linnade) ühisprobleeme Suur-Toronto ulatuses (Metropolitan Toronto). Vana süsteemi kohaselt polnud valijatel võimalik seda teha.

Nüüd, selle asemel et valida kahte linnanõunikku, kodanikud hääletavad **ühele** kandidaadile kohalikku linnanõukogusse (City Alderman) ja **ühele** kandidaadile Suur-Toronto linnanõukogusse (Metropolitan Councillor). Mõlemad on kohaliku linnavalitsuse liikmed. Mõlemad jagavad kohaliku linnavalitsuse kohustusi, ent ainult kohalikud linnanõunikud (City Aldermen) saavad kuuluda linnavalitsuse töökomisjonidesse (Standing Committees) ja ainult neid võib määrata kohaliku linnavalitsuse täidesaatvasse kogusse (City's Executive Committee).

Nii on teil võimalus otseselt määritleda, kes kaitseb teie huve kohalikus linnavalitsuse ja kes Suur-Toronto linnanõukogus.

Lähemaks informatsiooniks helistage 947-7800

City of Toronto

Heritage Toronto 1985 avamisel anti igale osavõtjale üle sellekohane tõend. Pildil EKN Rahvuskultuuri komisjoni esimees Stella Kerson Toronto linnapealt Art Eggletonilt vastu võtmas tõendit eestlaste väljapaneku eest. Paremal „lord Simcoe", ajalooline isik Toronto rajamisel.

Timmase näitus avati

Pühapäeval, 3. nov. avati Region of Peel Art Gallery's Bramptonis Oss Timmase kunstinäitus. Päeva jokosul oli näituse külastajaid ligemale kolmsada inimest. Näitusel on seitsekümmend kaks tööd, täites nägusa galerii kõiki näituseruumid. Huvi Timmase uute tööde vastu oli elav. Näitus jääb avatuks kuni 1. detsembrini k.a.

Sündmusi akvarellkunsti alal

Kanada Akverellistide Ühingu teemant-juubeli pidustused toimuvad käesoleval ja tuleval nädalal Arts and Letters Club'is, Torontos. Pidustusist võtab osa ka Kanada kindralkuberner Jean Sauve. 60. aastapäeva raames toimuvad mitmed näitused. Regulaarne aastanäitus on sel aastal valitud ülekanadaliselt esitatud seitsmesaja töö hulgast. Näitusele pääses seitsekümmend tööd ja see kannab nime „Hot water colour show". Näitus avati 18. okt. rohkearvulise kunstipubliku osavõtul Harbourfront'is ja see kestab 10 novembrini.

Alates 4. nov. toimub suur akvarellide näitus O'Keefe Centre'is, organiseeritud National Ballet of Canada vastava komitee poolt, nimega „A Diamond Jubilee Salute to the Canadian Society of Painters in Water Colour".

Detsembrikuus on näitus McDonald Gallery's, mis asub Ontario valitsushoonete blokis. Sääl esitatatakse „Diamond Jubilee Collection". See kogu koosneb kuuekümnest selekteeritud Kanada akvarellist. Sama kogu näidatakse ka Londonis, Inglismaal tuleva aasta märtsis-aprillis. Pärast seda lähevad need tööd kuninganna permanentsesse kunstikogusse — The Royal Collection — Windsori lossis.

Eesti kunstnikest esineb Osvald Timmas kõigil ülalmainitud näitusil ja Rutt Tulving O'Keefe Centre'i näitusel.

USA abi afganistani partisanidele

WASHINGTON — USA seadusetegijad on salaja kiitnud heaks 250 miljoni dollari suuruse toetuse muhameedi partisanidele relvaabiks, võitlemaks N. Liidu poolt toetatava rezhiimi vastu Afganistanis, teatati Senatist. Üks allikas täpsustas, et raha kasutatakse laskemoona ostmiseks väiksemaile relvadele, granaadiheitjaile ja helikopterite tõrjerelvadele.

JAAN ALMER

KATUSETÖÖD

Tel. 293-2128
773-2014

Teeme uusi ja parandame vana nii linnas kui ka nevilates.

„Vaba Eestlane" on vabade eestlaste häälekandja.

Teie 1985. aasta Kanada säästuobligatsioonid (Canada Saving Bonds) on ainult sõrmeliigutuse kaugusel.

Sellel aastal sõrmitsege telefoniketast tellimaks endale Kanada Säästuobligatsioone.
Piisab ühest telefonikõnest Wood Gundy büroosse. Teatage ainult kui palju obligatsioone te soovite ja millises nimiväärtuses. Kõige ülejäänu eest hoolitseme meie. Midagi lihtsamat ei oska kujutella!

REIN LEPIK
(416) 869-8321
Ontario elanike kõned tasume meie (collect).

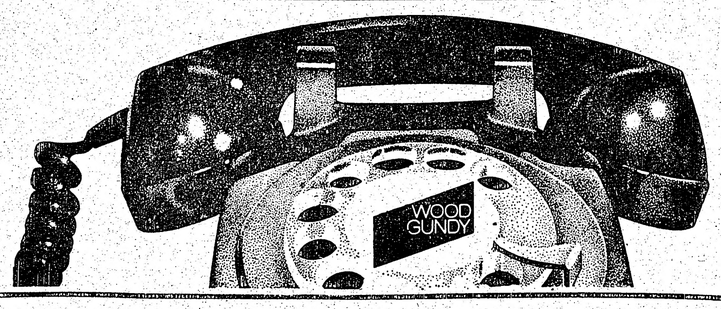

Palun seda härrat, kes eksikombel

VAHETAS MANTLI

Castle Frank koolimajas pühap., 3. nov. (nimi mantli voodril) helistada Tel. 463-4926

LEITUD

„Soovin tutvust" etendusel 3. nov. s.a. beeshid daami kindad ja punakaspruun tühi prillitoos.
Hel. 769-4433

ÜKSIK

On veel kusagil EESTI NAIST, kes oleks huvitatud üksikuks jäänud üle 60 a. vanast mehest. Kena kodu jõe ääres. Mitte suitsetaja. Kirjutada slt. märgusõnaga „Kena kodu".

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

Riin Rivanool

Lõikustänupüha

On hea, kui kalendriski leidub mõni päev, mis otseselt tänu-ütlemiseks mõeldud on ja veel parem, kui sellest kujuneb traditsioon, mis alatiseks meelde jääb.

Tavakohaselt oleme meie seda päeva pühitsenud Maakodus, kus sel ajal puud enamasti otse sädelevad sügiseses värvirohkuses ja esimesed öökülmad on näpistamas hilinenud õisi. Ent mitte alati pole see päev ilmade ja uudsuse mõttes samasugune, ikka on midagi erilist ja erinevat, mida eelmisel aastal ei olnud. Tänavu olid selleks suured kajakateparved — neid linde näeme me tavaliselt vaid harva ja ühekaupa — nüüd aga ujus neid jõge pidigi kui valge ja lai lint või liugles õhus otse maja kohal.

Hommik oli vihmaudune, ent tuul kihutas pilvi ja sel ajal, kui meie seitse kallist putukat oma vanemate või muidu lähedastega kohale jõudsid, võis juba loota, et näeb ehk päikestki.

Majja tuli elu. Kes tõttas otsemaid korvpalli pilduma, kes muidu randu vaatama, kes alustas malet või pistis hakatuseks nina raamatusse. Käsk sai kätte antud, et kuna kõik ruumid on üles köetud, tuleb välisuks kinni hoida ja see välisuks paukus seejärele kinni ja lahti küll vist oma sadaviiskümmend korda minutis, kui noorust sisse-välja jooksutas.

Putukate igaaastane pilditegemine, kus nad kõik pikkuse järele reas seisavad ja õige koha leidmine igal aastal muutuda võib, võtab aega ja organiseerimist enne kui rida õigeks saab ja kaamerad klõpsuma pannakse. Pisike Andres on alati ja kindlalt rea lõpus, ei ole kerge järele jõuda teistele, kes kümme või enam aastaid vanemad on ja virila näoga asub ta oma kohale pisaraid tagasihoides väites, et on oma pea ära löönud.

Vanaema saab asjast aru. Järgmisel aastal tuleb Andres panna keskele, rea ette või koguni kellegi kukile, muidu see ei lähe ja oodaku ja vaadaku teised ette — tüdrukud eriti — kuis mõningate aastate pärast Andres nii mõnestki pikkuses ette jõuab.

Putukate noorima onu ettepanek, et kas keegi ehk tahaks veesuusatama tulla, lükatakse naerulaginaga tagasi ja keegi soovitab, et jätta see järgmiseks hommikuks, kui öökülm veele jääkirme peale on tõmmanud ja saab ehk juba kliriseval jääl suusatada.

Söömaaja peatoiduks on kalkun, nagu see siin maal tavaks on ja külakostiks toodud shampusega tehakse esmakordselt nii, et vanemate lahkel loal võivad sellest osa saada ka putukad, kui nad seda soovivad, kuigi aastate järgi selleks veel luba ei ole.

„Hapu, pole asigi . . ." leitakse enamasti ja vanaema hädaldab:

...„Heldus küll, kui nüüd ametivõimud sellest teada saavad ja vanaisa viimaks kinni pannakse, et alaealisi oma majas joodutab . . ."

Söömaaja lõpul tehakse küsimuste-kostmiste osa, kus igale sõna antakse ja seejärele jagab vanaema putukaile ankeedipabereid:

...„See ankeet on usalduslik ja salajane," ja tükil ajal ei ole nüüd muud kuulda, kui vaid kirjutajate vaikset nohinat.

Kui siis hiljem ööhõlmas vanaema neid ankeete uurima hakkab, selgub nii mõndagi, mida noorus omaenda ja perekonna muredest, majanduslikest asjadest, taskurahast ja muudest maailma asjadest arvab. Ankeet on salajane ja vanaema peab hulk aega jällegi oma halle ajurakke pingutama ja välja nuputama, et mida õigem oleks teha või mida tegemata jätta. Putukad on kallikesed, elu on ilus, vahest murerikas ja kulukas ka, aga ometi . . . Ja vanaemale tuleb meelde otsemaid ka see maailma suur tarkus, et ei ole mõtet ja kiiruga alati õpetama minna või oma arvamisi peale suruda, sest paljud asjad lahenevad iseenesest ja — vaikimine on kuld.

Õhtuhämaruses, kui köök abilisist tulvil ja enam jalatäitki astumisruumi ei ole, tuleb kellelgi meelde, et paat jäi kord varem paduvihma järele mootorit pidi sügavasse kaldaliiva kinni ja selle saaks nüüd hulgakesi kerge vaevaga välja tõmmata. Kogu „sõjavägi" haarab kiiruga üliriiete järele ja tõttab üheskoos randa. Ja just siis hakkab sadama tihedat vihma. On päris ime, kui putukad märgade jakkide ja jalatseid vihma eest põues hoides paljaste jalgadega tuppa jõuavad. Ometi — haigeks ei jää keegi ega nohugi ei saa. Jakid saab riidepuudele kuivama pandud ja hommikuks on kõik korras.

„Meid, paadipäästjaid, oli nii palju, et kõik ei saanud ligigi, ometi olime nii vägevad, et pidime laevukese koos mootoriga peaaegu puulatvadesse tõstma," kiitleb keegi ja kõigil on hea meel, et hakkama saadi.

Hilisõhtust jääb meelde vaid see, et kuna just siis oli hokihooaja avamine, siis olid mõned hoki-huvilised noorhärrad poole ööni TV-d vaadanud ja hommikul sai vanaemagi nii targaks tehtud, et ta nüüd kõigile kuulutada võib: „Quebeci omad võitsid ja Toronto sai päris nulliga peksa!" Aga ärge te selle tarkuse järele veel järgmisigi tagajärgi minu käest enam küsige!

Üksteise järel lahkuvad külalised, viimasena veel vanaisa ja seejärel ta noorim võsu.

Tänu lõikuse ja igapäevase leiva eest sai öeldud südamest ja rõõmutoojaidki tänatud kõige eest, mida nad juba vaid oma tulekuga kaasa tõid.

Olen üksi. Vaikus on otse kõrvulukustav, ei ole tuultki hõredaid puulehti väristamas ja jõgi on sile kui peegel. Ent lõikustänupüha koos rõõmuhäältega tuleb ju järgmisel aastal jälle, eks ole . . .

Nõukogude . . .

(Algus lk. 1)

põgenike vool on aeglustumise asemel isegi suurenenud, väites, et enamus afgaanidest on praegu „sisemised põgenikud" keda on sundinud oma kodukohti maja jätma mürgitatud kaevud, põletatud viljapõllud ja hävitatud külad. „Islami Ühtsuse" esindajad seletasid, et 14-aastaseid poisse mobiliseeritakse sundkorras Karmal'i rezhiimi sõjaväkke ning et umbes 25.000 kuue- ja seitsmeaastast last on viidud N. Liitu pikaajaliseks poliitiliseks indoktrinatsiooniks. Nad väitsid veel, et N. Liit on Afganistanis laialdaselt kasutanud sarnaseid rahvusvaheliselt keelustatud relvi nagu dumdum-kuule, mürkgaasi ja keemilisi ründaineid.

ELEKTRIK

Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetetes.

Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

PARIMAD AUTOD —
PARIM GARANTII —
PARIMAD OSTUD —

BILL KUNNAS
298-7600, kodus 498-8337
SCARBOROTOWN
DODGE & CHRYSLER LTD.
4960 Sheppard Ave. E.
Scarborough